

Ἀρχιμ. Γρηγόριος Δ. Παπαθωμᾶς
Καθηγητής τοῦ Κανονικοῦ Δικαίου τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ ΕΚΠΑ

Ἀθήνα, Θεοφάνεια 2020

Ὀλική διάσταση μεταξύ
Κανονικῆς Παραδόσεως καί Ρωσικῆς Ἐθνο-εκκλησιαστικῆς Πολιτικῆς
(Ἡ πολλαπλασιαστικῶς ἀντικανονική συνοδική ἀπόφαση
τῆς *Ἀυτόκεφαλῆς-Πατριαρχικῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρωσσίας*
σέ βάρος τοῦ Παλαίφατου Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας [13/26-12-2019])

Κανονική Γνωμοδότηση
πρός
ΤΟ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ

«Πάνυ με λυπεῖ, ὅτι ἐπιλελοίπασι λοιπὸν οἱ τῶν Πατέρων κανόνες,
καὶ πᾶσα ἀκρίβεια τῶν Ἐκκλησιῶν ἀπελήλαται·
καὶ φοβοῦμαι μὴ κατὰ μικρὸν τῆς ἀδιαφορίας ταύτης ὁδῶ προϊούσης,
εἰς παντελεῆ σύγχυσιν ἔλθῃ τὰ τῆς Ἐκκλησίας πράγματα».
(Κανόνας 89/Μέγας Βασίλειος).

«Τὴν τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν, εἴ τις ἰδεῖν δυνηθεῖ...
οὐδὲν ἕτερον ἢ αὐτὸ μόνον τὸ Κυριακὸν ὄψεται Σῶμα».
(Ἅγιος Νικόλαος Καβάσιλας).

«Τὴν ἡμέρα ποὺ ἡ *δύναμις τῆς ἀγάπης*
θὰ ὑπερικήσει τὴν *ἀγάπη τῆς δύναμης*,
τότε ὁ κόσμος θὰ γνωρίσει τὴν εἰρήνην».
(Μαχάτμα Γκάντι).

- Προλογικό (σελ. 1)
- I. Προθεωρία (σελ. 3)
- II. Ἐνδεικτικὲς Προτάσεις (σελ. 26)
- Συγκριτικός Πίνακας (σελ. 34)

Προλογικό

Ἕνας Ρῶσσος χρονογράφος ἤδη ἀπὸ τὸ 1512, ἐδῶ καὶ μισή χιλιετία, σημείωνε: «Ἡ Πόλις τοῦ Κωνσταντίνου ἔπεσε, ἀλλὰ ἡ Ρωσικὴ γῆ μας, μέ τὴν βοήθεια τῆς Παναγίας καὶ τῶν Ἁγίων, αὐξάνεται καὶ εἶναι νεα καὶ δυνατή.

Ἔτσι νά εἶναι, Χριστέ μου, μέχρι τό τέλος τοῦ κόσμου!»... Αὐτό συνιστᾶ πρὶν ἀπό ὅλα τόν διαχρονικό ὀρισμό τῆς *Ρωσικῆς ἐγκόσμιας ἐσχατολογίας*, ἡ ὁποία ἔθρεψε καί θρέφει μέχρι σήμερα τούς Ρωσικούς Ἐκκλησιακούς μεγαλοϊδεατισμούς πού διαπερνοῦν τήν θεσμική νοοτροπία καί λειτουργία τοῦ Ρωσικοῦ Πατριαρχείου. Καί ἀπό τότε μέχρι σήμερα οἱ ἐκκλησιαστικοί θεσμικοί ταγοί, ἀξιωματοῦχοι καί ὑπεύθυνοι κινήθηκαν μέ αὐτούς τούς δύο προαναφερθέντες ἐπιθετικούς προσδιορισμούς: τό **νέο** καί τό **δυνατό!**... Πάνω σέ αὐτό τό ιστορικά **νέο** τῆς (ρωσικῆς) Ἱστορίας καί ὄχι στό ἀναλλοίωτο *ἐσχατολογικό* τῆς Ἐκκλησίας στηρίχθηκε ἡ **Νέα** θεωρία τῆς “Τρίτης Ρώμης”, ἡ ὁποία τέθηκε στήν πιστή ὑπηρεσία τῆς Ρωσικῆς Αὐτοκρατορίας. Πάνω σέ αὐτό τό *πήλινα δυνατό* (σάν τό ἄγαλμα τοῦ ὄνειρου τοῦ Ναβουχοδονόσορα...) ὀραματίστηκαν καί οἰκοδόμησαν τήν σιαμαία τους (γεω-στρατηγική καί γεω-εκκλησιαστική) πολιτική, ὅσο καί τήν προσφάτως ἀνερχόμενη ιδιαίτερη ἐκκλησιαστική δύναμη *παγκοσμίων διαστάσεων*, καθώς, ἀντί νά προτιμήσουν τήν *δύναμη τῆς ἀγάπης* πού ἔλαβαν ὡς χάρισμα ἀπό τήν Ἐκκλησία μέ τό Βάπτισμα καί τήν *αὐτοκεφαλική-πατριαρχική* τιμή, διολίσθησαν θανάσιμα καί προτίμησαν καί προτιμοῦν τήν *ἀγάπη τῆς [παγκόσμιας] δύνாமης*. Αὐτό παραπέμπει σέ μία προηγούμενη καί πολύ γνωστή ἱστορική πραγματικότητα τοῦ Πατριαρχείου Ρώμης, τό ὁποῖο Πατριαρχεῖο, γιά μία ὀλάκερη χιλιετία, ἀπό τήν **Διακοπή κοινωνίας τοῦ 1054** μέχρι σήμερα, ἀποδύθηκε σέ ἕναν ἀγώνα δρόμου, γιά νά ἀποκτήσει *ἐκκλησιακή ὑπόσταση παγκοσμίων διαστάσεων καί παγκόσμιας ἐκκλησιαστικῆς δύνாமης*..., τό ὁποῖο ἐν τέλει θέσπισε συνοδικά μέ τήν Α΄ Σύνοδο τοῦ Βατικανοῦ (1870) καί τήν ἐπικύρωσε μέ τήν Β΄ Σύνοδο τοῦ Βατικανοῦ (1962-1965). Κάτι ἀνάλογο ἐπενεργεῖ, ὅπως θά διαφανεῖ παρακάτω διευρύνοντας τήν προοπτική τοῦ προκύψαντος ζητήματος μέ τήν Ἐκκλησία τῆς Ἀλεξανδρείας, καί τό Πατριαρχεῖο τῆς Ρωσσίας, μέσα ἀπό πρόσφατες, μόλις μιᾶς 20ετίας (2000-2019), Καταστατικές καί Συνοδικές ἀποφάσεις του, οἱ ὁποῖες –ἐπισημαίνεται μετ’ ἐμφάσεως ἀπό τήν παρούσα Κανονική Γνωμοδότηση– *ξεπερνοῦν, ἀπό ἄποψη προθέσεων καί στόχων, τήν πρόσφατη διένεξη γιά τό Οὐκρανικό Αὐτοκέφαλο, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ περισσότερο πρόφαση καί εὐκαιριακή ἀφορμή γιά τήν ἐπίτευξη ἄλλων ὀραματισμῶν καί σκοπιμοτήτων σέ παγκόσμια κλίμακα καί προοπτική*...

Ἡ συνοδική ἀπόφαση τοῦ Ρωσικοῦ Πατριαρχείου προκαλεῖ δύο σιαμαία ἀντιεκκλησιολογικά καί ἀντικανονικά προβλήματα, πού προκλήθηκαν σέ ὅλη τήν διάρκεια τῆς Β΄ χιλιετίας καί κυριαρχοῦν ἀνεμπόδιστα μέχρι σήμερα. Πρόκειται γιά τό διττό μεῖζον πρόβλημα **δημιουργίας Ἐκκλησιακῆς συναδελφικότητας** καί **πρόκλησης Ἐκκλησιαστικῆς πολυαρχίας** σέ ἕνα δεδομένο τόπο (Τοπικῆς ἢ κατά τόπον) Ἐκκλησίας. Ἀπλῶς, τό ἐν λόγῳ Πατριαρχεῖο, ἐπειδή δέν υἱοθετεῖ θεολογική μεθοδολογία ἀλλά πέρα γιά πέρα ἀποδεδειγμένα *ἔθνο-πολιτική* καί *ἔθνο-εκκλησιαστική* μεθοδολογία, δέν ἀντιλαμβάνεται ὅτι μηρυκάζει ἀντικανονικές παρελθοντικές πρακτικές καταδικασθεῖσες καί καταδικαστέες ἀπό τήν Ἐκκλησία καί διολισθαίνει ἔτσι ἀενάως σέ ἐξω-εκκλησιαστικές ὁδοῦς. Παρουσιάζεται ἐδῶ στήν συνέχεια τό διττό αὐτό μεῖζον ἀντιεκκλησιολογικό πρόβλημα, γιά νά ἐλεγχθεῖ ἐκκλησιολογικά καί ἱεροκανονικά τόσο ἡ ἐν λόγῳ συνοδική ἀπόφαση ὅσο καί οἱ ἐξαγγελθεῖσες ἀπειλές ὑλοποίησής της.

I. Προθεωρία

Είσοδικό

Σύνολη ή Β΄ χιλιετία σημαδεύεται από πολυάριθμες και πολυποίκιλες αντιεκκλησιολογικές και αντικανονικές αποκλίσεις ταυτόνημης *έκκλησιακῆς πολυαρχίας* μέ *συνεδαφική συνύπαρξη δύο ἢ καί περισσότερων Ἐκκλησιῶν στόν ἴδιο τόπο*, πού ἐκδηλώθηκαν ταυτόσημα στούς κόλπους ὄλων ἀνεξαιρέτως τῶν Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν, (τῶν Ρωμαιοκαθολικῶν, τῶν Προτεσταντικῶν καί, προσφάτως, τῶν Ὀρθοδόξων) σέ σύνολη τήν διάρκεια τῆς Β΄ χιλιετίας, ἀπό τό πέρας τῆς Α΄ Σταυροφορίας-1099 καί ἐντεῦθεν μέχρι σήμερα. Οἱ ἀποκλίσεις αὐτές παρουσιάζονται στό παρόν κείμενο μέ τρόπο συστηματικό, μέ βάση τό χαρακτηριστικό ἐμφάνισής τους, σέ τέσσερα διαφορετικά ἀλλά ὁμόπρωτα ἐπίπεδα: **α)** στό ἐπίπεδο τῆς Ἐπισκοπῆς, **β)** στό ἐπίπεδο τῆς Μητροπόλεως [τοῦ Μητροπολιτικοῦ συστήματος], **γ)** στό ἐπίπεδο μιᾶς κατά τόπον Ἐκκλησίας, καί **δ)** στό ἐπίπεδο τῆς ἀνά τήν Οἰκουμένην Ἐκκλησίας ἀνά τήν Ὑφήλιο. Ἡ πολυεπίπεδη αὐτή ἐκκλησιακή πολυαρχία κατά τόπους καταργεῖ τήν κανονική ἀρχή πού προβλέπει ἤδη ἀπό τίς ἱστορικές ἀπαρχές τῆς Ἐκκλησίας **Una Ecclesia in unum Territorium**, καί προκαλεῖ στανικά καί ταυτόχρονα τό ἀντιεκκλησιολογικό καί τό αντικανονικό φαινόμενο τῆς **Ἐκκλησιακῆς Συνεδαφικότητος** καί τῆς **Ἐκκλησιαστικῆς Πολυαρχίας**, πού ἀναιρεῖ τό γεγονός τῆς Ἐκκλησίας σέ ἕναν τόπο. Αὐτό ὁμως φαίνεται ὅτι δέν λαμβάνεται ὑπ΄ ὄψιν ἀπό τό Ρωστικό Πατριαρχεῖο στήν ἐκκλησιακή βιοτή του καί στήν κοινωνία του μέ τίς ἄλλες ἀδελφές ὁμόδοξες Ὀρθόδοξες κατά τόπους Ἐκκλησίες. Ἄς δοῦμε, ὡστόσο, πρῶτα ἀναλυτικά τήν Συνοδική Ἀπόφαση τοῦ Πατριαρχείου τῆς Ρωσσίας πρὶν περάσουμε στόν ἱστορικο-κανονικό της ἔλεγχο, στίς ἀναπόφευκτες ἀρνητικές ἀπορροές της πού θά προκύψουν μέ μορφή *έκκλησιολογικῆς ἐπιδημίας*, καθώς καί σέ ἐνδεικτικές προτάσεις ἀντιμετώπισης τῆς ἀπόφασης αὐτῆς.

Ἡ Συνοδική Ἀπόφαση τοῦ Πατριαρχείου τῆς Ρωσσίας (13/26-12-2019)

1. Πράγματι, ἡ Ἱερά Σύνοδος τοῦ Πατριαρχείου τῆς Ρωσσίας ἀπεφάσισε προσφάτως τήν *διακοπή ἐκκλησιακῆς κοινωνίας* μέ τήν Α.Θ.Μ. τόν Πατριάρχη Ἀλεξανδρείας κ.κ. Θεόδωρο Β΄ (δηλ. μέ τό Πατριαρχεῖο Ἀλεξανδρείας) καί τήν ἀφαίρεση καί διαγραφή ἀπό τά Ἐκκλησιακά Δίπτυχα (δηλ. διακοπή μνημόνευσης) τοῦ Πατριάρχη Ἀλεξανδρείας (καθώς καί κάποιων Μητροπολιτῶν!), ὡς δραστική ἀπάντηση στήν ἀναγνώριση τοῦ Αὐτοκεφάλου στήν νεοσύστατη κατά τόπον Ἐκκλησία τῆς Οὐκρανίας, ἀλλά ὄχι ἀπάντων τῶν Μητροπολιτῶν τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας! [sic], κάτι πού δέν προσομοιάζει μέ τήν ἀντίστοιχη ρωσική συνοδική ἀπόφαση γιά τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο!..., ὅπου ἡ διακοπή κοινωνίας ἀγγίζει καί τούς ἱερεῖς-διακόνους, ἐνῶ περιλαμβάνει καί τούς λαϊκοὺς! Διαπιστώνεται δηλ. ὅτι μέσα στό ἴδιο ἔτος καί ἀπό τήν ἴδια Ρωσική Σύνοδο ἐκπέμπονται δύο διαφορετικές μορφές *διακοπῆς ἐκκλησιακῆς κοινωνίας*, μία *καθολικοῦ περιεχομένου* καί μία *ἐπιλεκτικοῦ περιεχομένου*, μέ ἀποδέκτες ὁμοειδεῖς καί

ομόδοξες κατά τόπους Ἐκκλησίες!... Ὡστόσο, ἡ διακοπή κοινωνίας προβλέπεται ἐξ ἐπόψεως κανονικῆς μόνον γιά τήν περίπτωση τῆς δεδηλωμένης αἰρέσεως, ἐνεργεῖται μέ συνοδική *πανορθόδοξη* ἀπόφαση καί ὄχι μιᾶς καί μόνης κατά τόπον Ἐκκλησίας, εἶναι μία καί ἐνιαία ἡ μορφή της, χωρίς νά ἔχει ὑποκατηγορίες... Κατά συνέπεια, εἶναι σαφές ὅτι ἡ ρωσική συνοδική ἀπόφαση εἰσάγει πολλαπλῶς μία καινοφανῆ καί αὐθαίρετη μορφή *διακοπῆς ἐκκλησιακῆς κοινωνίας*, μονομεροῦς πρωτοβουλίας, μέ καινοφανές καί καταχρηστικό περιεχόμενο. Ἐπομένως, ἡ ἐν λόγω συνοδική ἀπόφαση, ὡς καινοφανῆς, αὐθαίρετη καί καταχρηστική, ἐλέγχεται ἐκκλησιο-κανονικά ὡς *ἀνυπόστατη*. Δίπλα σέ αὐτήν τήν ἀρνητική διάσταση τοῦ ζητήματος, ὑφίσταται καί μία ἄλλη ἀρνητική πτυχή κατά πολύ χειρότερη, καθῶς διακρίνεται μία σκαιά πρόθεση παντελῶς ἀνοίκεια πού ἀπάδει ἐκκλησιο-κανονικά γιά Σύνοδο Ἐπισκόπων μιᾶς κατά τόπον ἀδελφῆς Ἐκκλησίας. Ἡ δομή τῆς ἀποφάσεως αὐτῆς πράγματι ἐμπεριέχει ἀπόπειρα διάσπασης τοῦ Σώματος τῶν Ἐπισκόπων τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας ἀπό ἐξωτερικό συνοδικό παράγοντα ἀδελφῆς Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία (διάσπαση), ἐάν ἐπιτευχθεῖ μέ τίς διαφαινόμενες δυσδιάκριτες προθέσεις τους, θά ἔχει ἀρνητικά πολλαπλασιαστικά ἀποτελέσματα. Σέ αὐτό ἀποσκοπεῖ ἡ καλῶς διατυπωμένη ρωσική συνοδική ἀπόφαση μέ αὐτό τό καινοφανές περιεχόμενο *διακοπῆς κοινωνίας*, τό νά μήν διακόψει τήν ἐκκλησιακή κοινωνία μέ Μητροπολίτες τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας μέ τήν μοναδική ἀλληλοσυνεπαγόμενη προϋπόθεση αὐτοῖ νά μήν ἀναγνωρίζουν τήν νέα Ἐκκλησιακή δομή στήν Οὐκρανία καί, κατ' ἐπέκταση, νά μήν συλλειτουργοῦν μαζί μέ τήν Α.Θ.Μ. τόν Πατριάρχη Ἀλεξανδρείας. Αὐτό συνιστᾷ τόν ὀρισμό ἀπόπειρας πρόκλησης διάσπασης τοῦ Παλαιφάτου Πατριαρχείου στήν κεντρική δομή του, τήν Ἱερά Σύνοδο, καί πρόκληση κίνησης διχαστικῆς ἐντός τῆς Συνόδου καί τοῦ Συνοδικοῦ Σώματος, γιά ἐκ τῶν ὑστέρων εὐκολώτερη διείσδυση στήν Ἀφρική, μετατρέποντάς την σέ πυρηνικό κλωβό, καί στό ἐπιτελούμενο ἔργο τῆς Ἐξωτερικῆς Ἱεραποστολῆς, ὑποκαθιστώντας τό Πατριαρχεῖο Ἀλεξανδρείας. Μέ ἄλλα λόγια, οἱ διακριτές περιεχομένου ρωσικές συνοδικές ἀποφάσεις *καθολικῆς* διακοπῆς κοινωνίας πρὸς τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο καί *ἐπιλεκτικῆς* διακοπῆς κοινωνίας πρὸς τό Πατριαρχεῖο Ἀλεξανδρείας προδίδει προσπάθεια διάσπασης τοῦ «Κοινοῦ τῶν Ἐπισκόπων» (καν. 5/Α΄) τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας καί ἐσωτερικό ρῆγμα μέ σκοπούς εὐκολώτερης διείσδυσης στήν Ἀφρικανική Ἠπειρο.

2. Ἡ ἀπόφαση διακηρύσσει ἐπίσης ὅτι οἱ ἐνορίες στήν Ἀφρικανική Ἠπειρο, πού δημιουργήθηκαν μέ πρωτοβουλία ἢ μέ ὑπόδειξη τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας, θά ἀφαιρεθοῦν πάραυτα ἀπό τήν δικαιοδοσία τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας, στό ὁποῖο ἀνήκαν μέχρι τώρα ὄχι ἀπό «καλή διάθεση καί φιλοφρόνηση τῆς Μόσχας», ἀλλά λόγω αὐτοδίκαιης ἐκκλησιο-κανονικῆς ἔνταξης στό οἰκεῖο Πατριαρχεῖο Ἀλεξανδρείας. Ὑποδεικνύεται μάλιστα στήν ἀπόφαση καί ὁ τρόπος μέ τόν ὁποῖο θα ὑλοποιηθεῖ αὐτή ἡ ἀφαίρεση: οἱ ρωσικές αὐτές ἐνορίες θά λάβουν *σταυροπηγιακό καθεστῶς* (παρ' ὄλο πού κανονικῶς τό σταυροπήγιο καθίσταται τήν στιγμή τῆς θεμελίωσης καί ποτέ ἐκ τῶν ὑστέρων), μέ τόν ἴδιο τρόπο πού κατέστησαν σταυροπήγιο τόν Καθεδρικό ναό τοῦ Ἁγίου Ἀλεξάνδρου Νέφσκυ στήν Ταλλίνη, μέ ἀποτέλεσμα τό ἴδιο τό Πατριαρχεῖο τῆς Ρωσσίας νά ἔχει προκαλέσει στήν Ἑσθονία τό θεαματικό καί

ἀφάνταστο ἀντιεκκλησιολογικό καί ἀντικανονικό φαινόμενο τῆς *ἐσωτερικῆς συνεδαφικότητος*, ἤτοι δύο ρωσικές ἐκκλησιακές δικαιοδοσίες στὸν ἴδιο καί τὸν αὐτὸν τόπο: ἀπὸ τὴν μία μεριά, ὀλόκληρη ἡ Ἑσθονία νά εἶναι μία ρωσική ἐπαρχία ὑπὸ τὸν Μητροπολίτη Κορνῆλιο, ἀνήκουσα στοῦ Πατριαρχεῖο τῆς Ρωσσίας, καί ἀπὸ τὴν ἄλλη ὁ Καθηδρικός τῆς ναός, καθιστάμενος προσφάτως *σταυροπήγιο* (sic), νά ἀνήκει ὄχι στὸν οἰκεῖο ἐπίσκοπο, ἀλλὰ ἀπ' εὐθείας στὸν Πατριάρχη καί ἐπίσκοπο Μόσχας, δημιουργώντας ἔτσι δύο ἐπάλληλες (superposées) ἐκκλησιακές δικαιοδοσίες στὸν ἴδιο καί τὸν αὐτὸν τόπο, στὴν ἴδια καί τὴν αὐτὴ Ἑκκλησιακὴ ἐπαρχία, τοῦ ἴδιου καί τοῦ αὐτοῦ Πατριαρχείου. Καί βέβαια, ὅλο αὐτὸ τὸ μὀρφωμα ὑφίσταται παρασιτικά δίπλα στὴν κανονικὴ δικαιοδοσία τῆς Αὐτόνομης Ἑκκλησίας τῆς Ἑσθονίας. Αὐτὸ ἀκριβῶς τὸ ἑτερότροφο μὀρφωμα θά ὑλοποιήσουν κατὰ τὸπους καί στὴν Ἀφρικανικὴ Ἠπειρο, ὑλοποιώντας σταδιακά τὴν ληφθεῖσα αὐτὴ συνοδικὴ ἀπόφαση.

3. Ἡ Ἱερά Σύνοδος τοῦ Πατριαρχείου τῆς Ρωσσίας ἀπεφάσισε ἀκόμη τὴν ἀλλαγὴ τῆς Ρωσικῆς Πατριαρχικῆς Ἐκπροσώπησης στὴν Ἀλεξάνδρεια, ἡ ὁποία θά μετατραπεῖ σέ (*ἄμεση-directe ὑπερκείμενη-superposée*) *τηλε-ενορία* τῆς Ἑκκλησίας τῆς Ρωσσίας στοῦ Κάιρο στοὺς κόλπους τοῦ οἰκείου Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας (γεγονός πού θά προκαλέσει τόσο μία εὐρείας μορφῆς *εἰσπήδηση* μέ γεωγραφικὴ ἐξάπλωση στὴν Ἀφρικανικὴ Ἠπειρο ὅσο καί τὸ ἀντιεκκλησιολογικό καί ἀντικανονικό πρόβλημα τῆς *συνεδαφικότητος*, ὅπως θά ἀναλυθεῖ παρακάτω), ἐνῶ ταυτόχρονα ἀπεφάσισε τὴν κατάργηση τῆς Ἐξαρχίας στὴν Μόσχα (κάτι πού παραπέμπει σέ «ἐκκλησιαστικὴ ἐθνοκάθαρση» γιὰ τὸ δικό τους “κανονικό ἔδαφος”). Αὐτὸ συνεπάγεται, ἐπίσης, καί τὸ γεγονός ὅτι, ὅσοι Ρῶσσοι ἱερεῖς ὑπηρετοῦν σήμερα στοῦ οἰκεῖο Πατριαρχεῖο Ἀλεξανδρείας, δέν (θά) συνδέονται πλέον ἐκκλησιο-κανονικά μέ αὐτό, ἐνῶ, ὅσοι ἱερεῖς (*καί ἐπίσκοποι!*...) θά μεταβοῦν ἐκεῖ στοῦ ἐξῆς, δέν θά σχετισθοῦν ποτέ θεσμικά μέ αὐτό, καθὼς θά παραμένουν *τηλε-ιερεῖς* (*καί τηλε-ἐπίσκοποι*) τοῦ Πατριαρχείου τῆς Ρωσσίας!...

Τὰ παρατεθέντα στοιχεῖα ἀπαρτίζουν τὴν πρόσφατη Συνοδικὴ Ἀπόφαση τοῦ Πατριαρχείου τῆς Ρωσσίας ὡς «κανονικά» (sic) *μέτρα* καί ὡς «ἀδελφικά» (sic) *ἀντίποινα* γιὰ τὴν «ἐπαναφορὰ στὴν κανονικὴ ὀρθότητα» (sic) τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας καί τοῦ Πατριάρχη του!... Ποιός, ὅμως, καί πῶς θά σταματήσῃ τὴν πολλαπλασιαστικὰ αὐθαίρετη αὐτὴ ἀντιεκκλησιολογικὴ καί ἀντικανονικὴ συμπεριφορὰ τοῦ Πατριαρχείου τῆς Ρωσσίας; Καί πότε αὐτὸ θά λογοδοτήσῃ γιὰ τίς τόσες καί τόσες αὐθαίρετες ἀντιεκκλησιολογικὲς καί ἀντικανονικὲς ἐνέργειές του, στίς ὁποῖες αὐτὸ ἐπιδόθηκε ἀθροιστικά γιὰ μισὴ χιλιετία τώρα, ἀπὸ τότε πού τοῦ δόθηκε καί ἀπέκτησε τὸ Αὐτοκέφαλο μέχρι σήμερα (1589-2019), ὄντας ἐνσυνείδητα προσκολλημένο στοῦ ἄρμα τοῦ Ρωσικοῦ Ἐθνο-Καίσαρα;...

Οἱ τέσσερις ὁμόπρωτες ἀντικανονικὲς ἀποκλίσεις ἐκκλησιακῆς συνεδαφικότητος καί πολυαρχίας, πού ἐκμηδενίζουν τὴν Ἑκκλησία

Ἡ ἐκκλησιακὴ *συνεδαφικότητα* καί ἡ ἐκκλησιαστικὴ *πολυαρχία* συνιστοῦν γιὰ τὴν Κανονικὴ Παράδοση τῆς Ἑκκλησίας δύο ταυτόσημες καί ἀμοιβαῖα διαδοχικὲς ἐκκλησιο-κανονικὲς ἀποκλίσεις, πού ἀναιροῦν τὴν ἴδια

τήν Ἐκκλησία καί ἀλλοιώνουν τήν ὑπόστασή της. Πρόκειται γιά ἕναν διπρόσωπο ἱστορικό πειρασμό, ὁ ὁποῖος ἀπειλοῦσε ἀλλοτριωτικά τήν Ἐκκλησία ἀπό τά πρῶτα κιόλας ἱστορικά της βήματα καί τόν ὁποῖο ἀντιμετώπισε σέ διάφορες ἐποχές (4ος-7ος αἰ.) καί μέ διάφορους τρόπους, κυρίως συνοδικά, ὅταν αὐτός ἀποκτοῦσε ὄρατή ἢ καί ἀπτή μορφή καί ἐκδηλωνόταν ἀναιρετικά γιά τήν ὑπόσταση καί ὕπαρξη μιᾶς τοπικῆς ἢ μιᾶς κατά τόπον Ἐκκλησίας. Θά εἶχε ἱστορικο-κανονικό ἀλλά καί ἐπίκαιρο ἐνδιαφέρον νά διερευνήσουμε τό δίδυμο αὐτό ζήτημα, πού ταλανίζει τήν Ἐκκλησία σέ σύνολο τόν ἱστορικό της βίο καί νά ἀναδείξουμε τούς κορυφαίους λόγους, πού τήν καθιστοῦν ἐγρηγοροῦσα, καθώς τό ζήτημα αὐτό ταλανίζει ἐπίσης τήν Ἐκκλησία κυρίως σήμερα, ὅσο ποτέ ἄλλοτε, σέ ὅλες τίς γεω-κανονικές ἐκφάνσεις της.

Ὁ ὀρισμός τῆς Ἐκκλησιακῆς συνεδαφικότητος καί τῆς ἐκκλησιαστικῆς πολυαρχίας: «Δύο Ἐπισκοπές, δύο Μητροπόλεις, δύο κατά τόπον Ἐκκλησίες, δύο ἀνά τήν Οἰκουμένην Ἐκκλησίες, στό ἴδιο γεω-εκκλησιαστικό ἔδαφος» (κ. 8/Α΄, 12/Δ΄, 39/Πενθέκτης καί 57/Καρθαγένης-56/Πενθέκτης, ἀντίστοιχα).

Μετά τήν δεκαετία τοῦ '90, καί συγκεκριμένα ἀμέσως μετά τήν πτώση τοῦ τείχους τοῦ Βερολίνου (1990), πού σήμανε εὐρύτερες εὐρωπαϊκές γεωγραφικές ἐνοποιήσεις, ἄρχισε νά ἐμφανίζεται μία ἔκδηλη, ἀνύπαρκτη στήν Ἐκκλησιακή μας Παράδοση, ἀπόπειρα *πολυ-κανονικότητας* (sic), μία *πρισματική κανονικότητα* στούς κόλπους τῶν Ὁρθοδόξων κατά τόπους Ἐκκλησιῶν. Τό ὁμότροπον τῆς Κανονικῆς Παραδόσεως τῆς Ἐκκλησίας τῶν δύο χιλιετιῶν ἐμφανίζεται νά ὀπισθοχωρεῖ μπροστά στήν ἀδόκιμη ἐπιλογή μιᾶς πολυεδρικῆς μορφῆς κανονικότητας καί ἑτεροκεντρικῆς πρακτικῆς Κανονικοῦ Δικαίου, πού μοιραῖα διαχέεται στίς ἐθνο-πολιτιστικές ἀπαιτήσεις τῶν καιρῶν καί ὑποδαυλίζει καί ὑποθάλλει τίς πολιτειακές σκοπιμότητες. Ἡ *πρισματική* αὐτή ἐμφάνιση ἀσφαλῶς ἔχει τά παθογόνα αἰτία της. Ὡστόσο, καί οἱ συνέπειές της δέν εἶναι ἄμοιρες (συν)εὐθυνῶν, ὅταν κυρίως οἱ Ὁρθόδοξοι Ἐθνικές Ἐκκλησίες –ὅπως συνέβαινε προγενέστερα καί συνεχίζει νά συμβαίνει μέ τήν Ρωμαιοκαθολική καί τίς Προτεσταντικές Ἐκκλησίες– ὄχι ἀπλῶς υἱοθετοῦν ἀλλά καί θεσμοθετοῦν τέτοιες ἀποκλίνουσες ἐκκλησιο-κανονικές καταστάσεις.

Ἐν τούτοις, ἡ Κανονική Παράδοση τῆς Ἐκκλησίας (1ος-9ος αἰώνας), πού ἀναπτύχθηκε ὁμόκεντρα σέ σύνολη τήν *κανονοθεσία* της κατά τήν διάρκεια τῆς Α΄ χιλιετίας, ἐπισημαίνει μέ τρόπο διαχρονικό καί ὁμότροπο τέσσερις ἀντικεκκλησιολογικές, καί ὡς ἐκ τούτου ἀντικανονικές, ἀποκλίσεις πού ἔχουν λάβει προσφάτως, ὅσο ποτέ ἄλλοτε, κεντρικότατη θέση στό ἐκκλησιακό γίγνεσθαι καί πού ἐκμηδενίζουν καί καταργοῦν οὐσιαστικά τήν Ἐκκλησία, ἔχοντας ὡς κοινό τους παρονομαστή ἀποκλίσεως τήν

συνεδαφικότητα, μέ πολλαπλές άμεσες άντικανονικές συνέπειες, όπως τήν έπισκοπική συνδικαιοδοσία, τήν έκκλησιαστική πολυαρχία καί τήν τοπογεωγραφική πολυδικαιοδοσία. Οί τέσσερις αύτες άποκλίσεις, όπως έντοπίσθηκαν, έπισημάνθησαν καί καταδικάσθησαν συνοδικώς άπό τήν Κανονική Παράδοση τής Έκκλησίας, εΐναι οί έξής:

Οί έκκλησιο-κανονικές άποκλίσεις συνεδαφικότητας καί πολυαρχίας, όπως έπισημαΐνονται άπό τήν Κανονική Παράδοση τής Έκκλησίας (Α΄χιλιετία)

1. Δύο Έπισκοπές στόν ίδιο τόπο - Έπισκοπική πολυαρχία (κ. 8/Α΄-325),
2. Δύο Μητροπόλεις στόν ίδιο τόπο - Μητροπολιτική πολυαρχία (κ. 12/Δ΄-451),
3. Δύο κατά τόπον Έκκλησίες στόν ίδιο τόπο - Έκκλησιακή πολυαρχία (κ. 39/Πενθέκτης-691),
4. Δύο άνά τήν Οίκουμένην Έκκλησίες στόν ίδιο Πλανήτη - Ύψηλιακή Έκκλησιακή πολυαρχία (κ. 57/Καρθαγένης-419 καί 56/Πενθέκτης-691),

Άς έξετάσουμε άναλυτικότερα τίς συνοδικές έπισημάνσεις έκκλησιο-κανονικού έτεροκεντρισμού καί άποκλίσεων, όπως αύτες άποτυπώθησαν στά συνοδικά κείμενα καί άποκρυσταλλώθησαν στήν Κανονική Παράδοση τής Έκκλησίας άνά τούς αιώνες. Καί οί συνοδικές αύτες έπισημάνσεις έπικεντρώνονται μέ τρόπο ad hoc καί μέ τρόπο μή ad hoc στό έκκλησιο-κανονικό πρόβλημα πού περιγράφει ό νεολογισμός τής έξεταζόμενης έδω **Έκκλησιακής συνεδαφικότητας.**

- 1) Έπισκοπική συνεδαφικότητα,
- 2) Μητροπολιτική συνεδαφικότητα,
- 3) Αυτόνομιακή, Αυτόκεφαλιακή-Πατριαρχική, Πατριαρχική συνεδαφικότητα καί
- 4) Ύψηλιακή έκκλησιακή συνεδαφικότητα

Η χρονολογική διαχρονική διάταξη καί παρουσίαση, καί μάλιστα σέ όμόκεντρη προοπτική, του όμώνυμου αυτού προβλήματος φανερώνει ότι ή Έκκλησία ήλθε καί έπανήλθε επί του συγκεκριμένου άντιεκκλησιολογικού καί άντικανονικού προβλήματος. Θα πρέπει νά γίνει έδω μία πρώτη διευκρίνιση έκκλησιολογικής μορφής, για νά ύπάρξει καθολική άντικειμενική συναντίληψη στήν άπόπειρα έπισήμανσης τών πτυχών καί τών εκφάνσεων του όμόκεντρου καί σύμπλοκου αυτού έκκλησιο-κανονικού προβλήματος.

Γίνεται κατ΄ άρχάς μία άδιάκριτη πυκνή χρήση τών τριών κανονικών όρων εκείνων, οί όποιοι έχουν σαφώς διακριτή έκκλησιακή ύπόσταση:

- α) «**Τοπική Έκκλησία**» (Έπισκοπή),
- β) «**κατά τόπον Έκκλησία**» (Πατριαρχείο, Αυτόκέφαλη-Πατριαρχική Έκκλησία, Αυτόκέφαλη Έκκλησία, Αυτόνομη Έκκλησία, Ημιαυτόνομη Έκκλησία, Μητρόπολη [του Μητροπολιτικού Συστήματος]), αυτήν πού όλως

διόλου λανθασμένα σήμερα Ρωμαιοκαθολικοί και Ὀρθόδοξοι ἀποκαλοῦμε «ἐπί μέρους Ἐκκλησία» (sic) ἢ «*Τοπική Ἐκκλησία*», και

γ) «*ἀνά τήν Οἰκουμένην Ἐκκλησία*»,

καί προκαλεῖται *σύγχυση* στόν προσδιορισμό τῆς κατά περίπτωσιν Ἐκκλησίας καί πολύ περισσότερο στήν ἀνάδειξη τῶν ὑφισταμένων ἐκκλησιο-κανονικῶν προβλημάτων, τά ὅποια, ἀντί νά ἐπίλυθοῦν, γίνονται ἔτι καί ἔτι σύμπλοκα στήν προσέγγιση καί τήν ἀπόπειρα ἐπίλυσής τους. Οἱ δύο πρῶτες κατηγορίες Ἐκκλησιῶν προσδιορίζονται ἀδιάκριτα μέ τόν ὄρο «*Τοπική Ἐκκλησία*», προκαλώντας ἐκκλησιο-κανονικές, μεθοδολογικές καί (ἐπι)κοινωνιακές συγχύσεις, ἐνῶ ἡ τρίτη κατηγορία ἀγνοεῖται συστηματικά (καί σκόπιμα;), ἀντικαθιστάμενη ἀπό τόν ἐκκλησιολογικῶς αὐθαίρετο καί κανονικῶς ἄγνωστο ὄρο (conceptio) «*Παγκόσμια Ἐκκλησία*».

Ἔχουμε, ἐπομένως, νά ἐξετάσουμε τό ὑφιστάμενο ἐκκλησιο-κανονικό πρόβλημα:

- ♦ σε τρεῖς –ἄς ποῦμε– **Κατηγορίες** Ἐκκλησιῶν (1. Τοπική Ἐκκλησία, 2. Κατά τόπον Ἐκκλησία καί 3. Ἀνά τήν Οἰκουμένην Ἐκκλησία) καί
- ♦ σέ τέσσερα διαφορετικά **Ἐπίπεδα** (1. Ἐπισκοπικό, 2. Μητροπολιτικό-Ἡμι-αυτονομακό, 3. Αὐτονομακό, Αὐτοκεφαλιακό-Πατριαρχικό, Πατριαρχικό καί 4. Ὑφηλιακό).

Ἐπειδή, ὅμως, τά ἐπίπεδα (2) καί (3) τυγχάνουν ὁμοειδῆ, θά μπορούσαν νά συνταχθοῦν σέ μία κατηγορία, καί, γιά νά διευκολύνουμε τήν παρακολούθηση τοῦ ζητήματος, νά τά συνοψίσουμε καί νά καταλήξουμε, γιά νά συνεννοηθοῦμε, στήν ἐξῆς ἀντιστοιχία, ὅπως ἐμφαίνεται στόν παρακάτω συνοπτικό πίνακα:

Κατηγορίες Ἐκκλησιῶν - Ἐπίπεδα Ἐκκλησιακῆς πολυαρχίας

1.	Τοπική Ἐκκλησία	→	Ἐπισκοπή
			♦ Μητρόπολη, Ἡμι-αυτόνομη Ἐκκλησία
2.	Κατά τόπον Ἐκκλησία	→	♦ Αυτόνομη, Αυτόκεφαλη, Αυτόκεφαλη- Πατριαρχική Ἐκκλησία
			♦ Πατριαρχεῖο (τοῦ Συστήματος τῆς Πενταρχίας)
3.	Ἀνά τήν Οἰκουμένην Ἐκκλησία	→	Ὑφήλιος

Ἄς σημειωθεῖ, ἐπίσης, ἐδῶ καί κάτι, τό ὅποιο σχετίζεται οὐσιαστικά μέ τήν παραπάνω ἐννοιολογική διάκριση καί μᾶς ἐνδιαφέρει καί ἐρμηνευτικά γιά τήν προσέγγιση τοῦ ἐν λόγῳ ζητήματος. Ἡ «*καθολική Ἐκκλησία*» τοῦ Συμβόλου τῆς Πίστεως τῆς Θ. Λειτουργίας («Εἰς μίαν, ἁγίαν, *καθολικήν* καί ἀποστολικήν Ἐκκλησίαν») εἶναι μόνον ἡ *Τοπική Ἐκκλησία-Ἐπισκοπή*, ὅπου ὁ

καθείς εϋρίσκεται τήν στιγμή τῆς Λειτουργικῆς Συνάξεως, τῆς ὁποίας ἀποτελεῖ συστατικό *χάρισμα*-μέλος, καί ὄχι, ὅπως λανθασμένα λέγεται –καί ἀπό τήν Ρωσική Ἐκκλησία, ὅπως θά διαφανεῖ παρακάτω–, ἡ ἀνά τήν Οἰκουμένην ἢ ἡ «Παγκόσμια» (sic) Ἐκκλησία. Καί εἶναι ἡ Τοπική Ἐκκλησία πράγματι ἡ *μόνη ἐκκλησιολογικά ὑπαρκτή*. Αὐτή συνιστᾷ *θεσμό* στήν Ἐκκλησία. Οἱ ἄλλες μορφές Ἐκκλησίας (Ἐπαρχιακή Ἐκκλησία-Μητρόπολη, Αὐτόνομη Ἐκκλησία, Αὐτοκέφαλη Ἐκκλησία, Αὐτοκέφαλη-Πατριαρχική Ἐκκλησία, Πατριαρχεῖο) ἀποτελοῦν *Συστήματα* θεσμῶν, *κανονικά συστήματα* Τοπικῶν Ἐκκλησιῶν, πού ἀνταποκρίνονται σέ γεωγραφικές, ποιμαντικές καί πρακτικές ἀνάγκες τῆς Ἐκκλησίας. Ὅσο δέ γιά τήν «Παγκόσμια Ἐκκλησία», αὐτή εἶναι παντελῶς ἄγνωστη στήν μακραίωνη Κανονική Παράδοση τῆς Ἐκκλησίας καί ὡς ὄντοτητα καί ὡς ἀναφορά. Ἀποτελεῖ *μετα-κανονική* ἐπινοήση τῆς Β΄ χιλιετίας, ὅπως θά δοῦμε παρακάτω, ἡ ὁποία ἐτέθη σέ ἐφαρμογή μέ τήν πρόσφατη ἀπόφαση τοῦ Πατριαρχείου Ρωσσίας. Ἔτσι, μετά ἀπό τίς διευκρινίσεις αὐτές, μπορούμε νά προσεγγίσουμε τά τέσσερα ὁμόπρωτα ἐπίπεδα τῆς ἀντιεκκλησιολογικῆς πολυαρχίας, πού ἐκμηδενίζουν οὐσιαστικά τήν Ἐκκλησία στήν ὅποια *γεω-κανονική* της ἔκφανση.

1. Δύο Ἐπισκοπές στόν ἴδιο τόπο - Ἐπισκοπική πολυαρχία (κ. 8/Α΄-325)

Ὅσοι καταπιάσθηκαν μέ τό ζήτημα αὐτό (βλ. J. Meyendorff¹, J. Gaudemet²), σταμάτησαν τήν σημαντική κριτική τους παρέμβαση σέ αὐτό τό πρῶτο (*ἐπισκοπικό*) ἐπίπεδο τῆς ἐκκλησιαστικῆς πολυαρχίας. Τό ὁμόκεντρο πρόβλημα, ὅμως, ἐπεκτείνεται, ὅπως θά δοῦμε παρακάτω, καί σέ ἄλλα ἐπίπεδα (*μητροπολιτικό, αὐτοκεφαλιακό-πατριαρχικό, πατριαρχικό καί ὑφηλιακό ἐκκλησιακό*), καθ' ὅτι ἐμφανίσθηκαν ἀποκλίσεις ἀκριβῶς μετά τήν σύσταση αὐτῶν τῶν συνοδικῶν ἐκκλησιο-κανονικῶν συστημάτων καί ὑποχρεώθηκε ἡ Ἐκκλησία νά ἐπανεέλθει πολλάκις καί νά παρέμβει συνοδικῶς.

Εἰδικά γιά αὐτό τό πρῶτο ἐπίπεδο *ἐπισκοπικῆς συνεδαφικότητας καί πολυαρχίας*, ἡ Ἐκκλησία ἐπιλήφθηκε ἐπανελημμένα μέ πολλούς τρόπους καί κυρίως μέ συνοδικές ἀποφάσεις καί κανόνες. Πράγματι, πολυάριθμοι εἶναι οἱ ἱεροί κανόνες πού διαγορεύουν καί ἐπιτάσσουν *ἀποτροπή* ἀπό αὐτό τό φαινόμενο καί δέν ἐπιτρέπουν νά ὑπάρχουν περισσότεροι τοῦ ἐνός ἐπίσκοποι στήν ἴδια ἐκκλησιαστική ἐπαρχία. Ἀναφέρονται δειγματοληπτικά οἱ κανόνες 34, 35 καί 38 τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων (2ος-3ος αἰ.), 18 τῆς Τοπικῆς Συνόδου τῆς Ἀγκύρας (314), 8 τῆς Α΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου (325), 9, 13, 16, 21 καί 22 τῆς Τοπικῆς Συνόδου τῆς Ἀντιόχειας (341), 3 καί 11 τῆς Τοπικῆς Συνόδου τῆς Σαρδικῆς (343), 2 τῆς Β΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου (381), 12 τῆς Δ΄

¹ J. MEYENDORFF, «One Bishop in One City (Canon 8, First Ecumenical Council)», ἐν *St Vladimir's Seminary Quarterly*, τεῦχ. 5, ἀριθμ. 1-2 (1961), σελ. 54-62· IDEM, *Orthodoxie et Catholicité*, Παρίσι 1965, σελ. 99-108.

² J. GAUDEMET, *Le gouvernement de l'Église à l'époque classique [Ile partie, Le gouvernement local]*, τ. VIII, τεῦχ. 2, Παρίσι 1979, σελ. 124.

Οικουμενικῆς Συνόδου (451), 20 καί 39 τῆς Πενθέκτης Οἰκουμενικῆς Συνόδου τῆς ἐν Τρούλλῳ (691), 16 τῆς Πρωτοδευτέρας Τοπικῆς Συνόδου (861). Οἱ κανόνες ἐδῶ τίθενται κατά χρονολογική τάξη, γιά νά διαφανεῖ καλύτερα τό χρονικό εὔρος (2ος-9ος αἰ.), πού καλύπτουν τόσο αὐτοί ὅσο καί τό διακτινισμένο μέσα στούς αἰῶνες ἐνδιαφέρον τῆς Ἐκκλησίας γιά τό σύμπλοκο αὐτό ζήτημα. Τό χρονικό αὐτό εὔρος συμπίπτει οὐσιαστικά μέ τό χρονικό διάστημα τῶν ὀκτώ αἰῶνων *κανονοθεσίας* τῆς Ἐκκλησίας (2ος-9ος αἰ.). Τέλος, καί γιά τό ζήτημα τῆς ἐκκλησιαστικῆς «Διασποράς», τῶν πολυριτουαλιστικῶν (Ρωμαιοκαθολικοί), πολυ-ομολογιακῶν (Προτεστάντες) καί πολυεθνοφυλετικῶν (Ορθόδοξοι) ὑπερόριων περιοχῶν, τό ἀντιεκκλησιολογικό φαινόμενο τῆς ἐπισκοπικῆς πολυαρχίας ἕνας σύγχρονος κανονολόγος τό ἀποκαλεῖ «πολυκέφαλο τέρας»: «Δέν μπορούμε νά ἔχουμε παρά μόνον ἕναν ἐπίσκοπο στήν κεφαλή τῶν *σύμμικτων ἐπισκοπῶν* [“Διασπορά!”], διότι ἕνα σῶμα μέ πολλές κεφαλές θά ἦταν “ἕνα τέρας”»³...

Καί στό σημεῖο αὐτό, τό πολύκροτο ἐπιχείρημα τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Οἰκονομίας γιά τήν ἐκκλησιολογικά ἀνύπαρκτη τελικά «Διασπορά» καί τῆς ἀτέρμονης μεταβατικῆς ἀνοχῆς δέν μπορεῖ ἐκκλησιο-κανονικά νά εὐσταθεῖ, διότι παραμένει ἄγνωστο ὄχι μόνον ὡς ἐπιχείρημα, ἀλλά κυρίως ὡς ἐκκλησιαστική πράξη στήν Κανονική Παράδοση τῆς Ἐκκλησίας τῆς Α΄ χιλιετίας. Ἡ Εὐχαριστία, ἡ ὁποία εἶναι συνδεδεμένη μέ τήν πραγμάτωση τῆς Τοπικῆς Ἐκκλησίας-Σώματος Χριστοῦ σέ κάθε τόπο, δέν δύναται νά εἶναι *κατ’ οἰκονομίαν Εὐχαριστία*, διότι δέν νοεῖται *κατ’ οἰκονομίαν* Σῶμα Χριστοῦ, δηλ. Χριστός κατά ἐκκλησιαστική ἀνοχή καί συγκατάβαση.

2. Δύο Μητροπόλεις στόν ἴδιο τόπο - Μητροπολιτική πολυαρχία (κ. 12/Δ΄-451)

Τό ὑπό ἐξέταση ἐκκλησιο-κανονικό πρόβλημα δέν εἶναι μόνον οἱ συνυπάρχοντες ἐπίσκοποι σέ μία πόλη καί σέ ἕναν κοινό τόπο, οἱ ὁποῖοι προξενοῦν μέ αὐτόν τόν τρόπο ἐκκλησιακή πολυκεφαλία. Ἴδιο ὁμόκεντρο πρόβλημα συνιστοῦν καί τά ἀλληλοεπικαλυπτόμενα γεω-εκκλησιακά ἐδάφη, πού αὐτοί οἱ ἐπίσκοποι μέ τήν θεσμική τους παρουσία ἐκεῖ ἀντιπροσωπεύουν· διότι, οἱ ἐπίσκοποι, ὡς ἕνα ἀπό τά τέσσερα *συστατικά χαρίσματα* τῆς Τοπικῆς Ἐκκλησίας (Ἅγιος Ἰπόλυτος Ρώμης⁴), ἐκκλησιολογικά δέν ἀποτελοῦν ἀτομικότητες, ἀλλά συνιστοῦν ἀνακεφαλαιωτικές συλλογικές προσωπικότητες καί ἀνακεφαλαιώνουν γιά τόν λόγο αὐτό τίς Τοπικές τους Ἐκκλησίες ἢ, ἐάν πρόκειται γιά Μητροπολίτες (ἐπισκόπους [τοῦ Μητροπολιτικοῦ Συστήματος]), αὐτοί ἐκπροσωποῦν κανονικά *κατά τόπον* Ἐκκλησίες, ὄντες «κανονική ἀρχή»

³ «Il ne peut y avoir qu’un seul évêque à la tête de ces diocèses bigarrés, car un corps à plusieurs têtes serait “un monstre”»· J. GAUDEMET, *Le gouvernement de l’Église à l’époque classique...*, ἐνθα ἀνωτ., σελ. 124.

⁴ Στό ἔργο του «Ἀποστολική Παράδοση»· βλ. B. BOTTE, *La Tradition apostolique de Saint Hippolyte (Essai de reconstitution)*, Münster, Aschendorffsche Verlagsbuchhandlung, LQF - Band 39, 1989, 132 σελ. (πβ., ἐπίσης, S.C. 11 bis).

τους... Πάνω στην πτυχή του όμοκεντρου αυτού ζητήματος, θά μπορούσαν νά αναφερθούν δειγματοληπτικά, ακριβώς γιατί ισορροπούν πλήρως, οί ad hoc κανόνες 34 τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων (2ος-3ος αἰ.), 9 καί 16 τῆς Τοπικῆς Συνόδου τῆς Ἀντιόχειας (341), 2 τῆς Β΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου (381) καί 12 τῆς Δ΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου (451).

Καί τό πρόβλημα συνίσταται σέ αὐτό ἀκριβῶς τό σημεῖο: Ἀντικανονική συνύπαρξη ἐπισκόπων στήν ἴδια πόλη σημαίνει πολλές ἀντιεκκλησιολογικές καταστάσεις ταυτόχρονα, ἀλλά σημαίνει κατά βάση γεω-εκκλησιακή ἀλληλοεπικάλυψη καί ὡς ἐκ τούτου *συνεδαφικότητα*, κάτι πού γεννᾷ αὐτόματα ὄχι τήν *ἐτερότοπη κανονική ἐκκλησιακή πολυκεντρικότητα*, ἀλλά τήν *ὁμότοπη ἀντικανονική ἐκκλησιαστική πολυαρχία* καί, κατ' ἐπέκταση, τήν «σύγχυση τῶν Ἐκκλησιῶν» (κ. 2/Β΄). Τέτοια περίπτωση ἀποτελεῖ τό Παρίσι γιά τούς Ὀρθοδόξους, μέ συνύπαρξη ἕξι Μητροπολιτῶν πού συνεδαφίζονται καί μέ ἕξι ἀλληλοεπικαλυπτόμενες ταυτόνυμες γεω-εκκλησιακές *ἔθνο-φυλετικές* δικαιοδοσίες, δημιουργώντας τό ἀπαράδεκτο ἐκκλησιο-κανονικῶς φαινόμενο ὕπαρξης ὄχι δύο ἀλλά μιᾶς πληθώρας ὀρθοδόξων ἐπισκόπων στόν ἴδιο τόπο. Ἴδια περίπτωση εἶναι, ἐπίσης, καί ἡ Ἱερουσαλήμ γιά τούς Ρωμαιοκαθολικούς, μέ συνύπαρξη πέντε ὁμώνυμων Πατριαρχῶν-Προκαθημένων καί μέ πέντε ἀλληλοεπικαλυπτόμενες ταυτόνυμες καί ταυτόχρονα διακριτές *ριτουαλιστικές* Πατριαρχικές Ἐκκλησίες, κάτι πού μᾶς εἰσάγει στό τρίτο ἐπίπεδο τοῦ ὁμόκεντρου ἐκκλησιο-κανονικοῦ προβλήματος. Ἐδῶ ὅμως ὑπάρχει καί κάτι παράδοξο. Ἡ Ρωμαιοκαθολική Ἐκκλησία, κατόπιν ἐπιταγῆς τῆς Β΄ Συνόδου τοῦ Βατικανοῦ, ἐξέδωκε τόν *Κώδικα Κανονικοῦ Δικαίου τῶν Ἀνατολικῶν Ἐκκλησιῶν* (1990), δίπλα καί παράλληλα μέ τόν προϋπάρχοντα *Λατινικό Κώδικα* (¹1917 καί ²1983), γιά νά ρυθμίσει τήν ὑποστατική ἐκκλησιολογική ὕπαρξη τῶν ριτουαλιστικῶν καθολικῶν αὐτῶν Ἐκκλησιῶν. Αὐτός ὁ *Ἀνατολικός Κώδικας*, πού διαφέρει μερικές φορές ἀκόμη καί ἀντιθετικά ἀπό τόν ἀντίστοιχο *Λατινικό Κώδικα*, ἐκδόθηκε τελικά ὄχι γιά νά ἐπιλύσει καί νά θεραπεύσει, ὅπως ἐπιτάσσουν οἱ Κανόνες τῆς Ἐκκλησίας τῆς Α΄ χιλιετίας, αὐτό τό σοβαρώτατο καί καίριο ἐκκλησιο-κανονικό πρόβλημα, ἀλλά γιά νά *νομιμοποιήσει ἀντικανονικότητες* πού συνιστοῦν ἀποκυήματα, φενάκη, μορφώματα καί ἐπινοήσεις (conceptio) τῆς Β΄ χιλιετίας.

3. Δύο κατά τόπον Ἐκκλησίες στόν ἴδιο τόπο - Ἐκκλησιακή πολυαρχία (κ. 39/Πενθέκτης-691)

Ἡ Δ΄ Οἰκουμενική Σύνοδος (451) ἀντιμετώπισε τό ἐκκλησιο-κανονικό πρόβλημα τῆς Μητροπολιτικῆς πολυαρχίας (κ. 12) καί τῆς Πατριαρχικῆς πολυαρχίας (κ. 28⁵) σέ ἓνα δεδομένο γεω-εκκλησιαστικό τόπο. Ὅταν ὅμως,

⁵ Ὁ κανόνας 28/Δ΄ δέν ἤθελε τήν ἀντιεκκλησιολογική ἀλληλοεπικάλυψη τῶν πατριαρχικῶν δικαιοδοσιῶν ἐκτός τῶν γεω-πατριαρχικῶν ὀρίων τους, πολύ δέ περισσότερο τήν ἀντικανονική πατριαρχική συνεδαφικότητα. Γι' αὐτό καί ὄρισε τά ἐδαφικά ὅρια τοῦ καθενός ἀπό τά πέντε Πατριαρχεῖα (τῆς κανονικῆς Πενταρχίας), ὅποτε τά ἀπροσδιόριστα ἐδάφη *τά ἐκτός τῶν πέντε Πατριαρχείων* –καί τῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου– *τά*

στήν συνέχεια, μετά από έναν ιστορικο-πολιτικό λόγο (κατάληψη τῆς Κύπρου από τούς Σαρακηνοὺς καὶ μετακίνηση τοῦ πληθυσμοῦ τῆς στὸν Ἑλλησπόντο-688), τέθηκε τὸ ζήτημα τῆς *συνύπαρξης δύο κατὰ τόπους Ἐκκλησιῶν* στὸν ἴδιο τόπο (κ. 39) ἢ τῆς πιθανῆς *ἐκκλησιακῆς ἀπορρόφησης* τῆς μιᾶς Ἐκκλησίας ἀπὸ τὴν ἄλλη (ἐπίσης, κ. 39), ἢ Πενθέκτη Οἰκουμενικῆ Σύνοδος ἢ ἐν Τρούλλῳ (691) δὲν ἄφησε τὸ ἐκκρεμές ἀπὸ μία μὸλις τριετία (688-691) ζήτημα νὰ χρονίζει, οὔτε τὸ ἀνέβαλε γιὰ λόγους «ἀναβλητικῆς» ἐκκλησιαστικῆς Οἰκονομίας..., ὅπως συμβαίνει σήμερα, ἀλλὰ ἐπιλήφθηκε ἀμέσως καὶ μᾶς κληροδότησε αὐτὸν τὸν κανόνα 39, πού συνιστᾷ μνημεῖο κανονικότητας καὶ ὑπόδειγμα κανονικῆς ἀντιμετώπισεως ἀνάλογων τιθέμενων ἐκκλησιολογικῶν ζητημάτων καὶ προβλημάτων⁶.

Μέ δύο μόνο συνοπτικά λόγια, ἡ Πενθέκτη Οἰκουμενικῆ Σύνοδος (691), μπροστὰ στό προκῦψαν πρόβλημα ὑποχρεωτικῆς ἐγκατάστασης μιᾶς κατὰ τόπον Ἐκκλησίας (Κύπρου) στό κανονικὸ ἔδαφος μιᾶς ἄλλης κατὰ τόπον Ἐκκλησίας (Κωνσταντινουπόλεως), κάτι πού προκαλοῦσε αὐτόματα ἐκκλησιο-κανονικὸ πρόβλημα, ἦτοι *συνύπαρξη δύο κατὰ τόπους Ἐκκλησιῶν στὸν ἴδιο τόπο*, ξεκινᾷ ἀπὸ τὴν ἐκκλησιο-κανονικὴ ἀρχὴ ὅτι, γιὰ νὰ ὑπάρχουν οἱ Ἐκκλησίες αὐτές ὡς ἐκκλησιακές ἐτερότητες χωρὶς ὄντολογικὴ ἀλλοίωση, ὅπως τὸ ἀποφάσισαν οἱ προγενέστερες Οἰκουμενικῆς Σύνοδοι (Γ' τῆς Ἐφέσου-431 καὶ Δ' τῆς Χαλκηδόνας-451), δὲν μποροῦν αὐτές *οὔτε νὰ συνυπάρχουν, οὔτε ἢ μία* (ἐν προκειμένῳ ἢ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἐπειδὴ εἶχε ἱστορικῶς πλήρη δικαιώματα στό κανονικὸ τῆς ἔδαφος τοῦ Ἑλλησπόντου) *νὰ ἀπορροφήσει τὴν ἄλλη* (αὐτὴν τῆς Κύπρου). Μὲ ἄλλα λόγια, οὔτε *ἐκκλησιακὴ συνύπαρξη* στὸν ἴδιο τόπο, οὔτε *ἐκκλησιακὴ ἀπορρόφηση!*..., ἀλλὰ μία, μοναδικὴ καὶ μόνη κατὰ τόπον Ἐκκλησία σέ ἓναν συγκεκριμένο τόπο. Γι' αὐτὸ καὶ ἀπέκοψε τὸ ἔδαφος τοῦ Ἑλλησπόντου ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία τῆς ΚΠόλεως, – κάτι πού ἡ Ἐκκλησία αὐτὴ, ἐπιδεικνύοντας ἐκκλησιολογικὴ εὐαισθησία, τὸ δέχθηκε ἀσμένως–, γιὰ νὰ ὑπάρξει ἐκκλησιο-κανονικὴ λύση, καὶ τὸ ἐκχώρησε κανονικά στήν Αὐτοκέφαλη Ἐκκλησία τῆς Κύπρου. Τὸ ἔδαφος τοῦ Ἑλλησπόντου ἀποτελοῦσε στό ἐξῆς κανονικὸ ἔδαφος τῆς Ἐκκλησίας Κύπρου, ὑπανάγοντας καὶ τούς γηγενεῖς ἑλλησπόντιους σέ αὐτὴν. Αὐτὴ ἦταν ἢ συνοδικὴ κανονικὴ λύση, *γιὰ νὰ ἀποφευχθεῖ ἀκριβῶς συνεδαφικότητα καὶ*

ἐναποθέτει ἐκκλησιο-κανονικά στὸν *Οἰκουμενικὸ* –γιὰ τὸν λόγο αὐτὸ– Πατριάρχῃ ΚΠόλεως, ὡς τὸν ἓναν καὶ μόνον ἐπίσκοπο τῶν ἐδαφῶν αὐτῶν, χάρις στήν ἀναληφθεῖσα συνοδικὴ ἐκκλησιολογικὴ εὐθύνη τοῦ ὁποῖου τὸ Πατριαρχεῖο ΚΠόλεως χαρακτηρίζεται ἀπὸ τότε *Οἰκουμενικὸ*. Ἐπομένως, εἶναι σαφές ὅτι ὁ 28ος κανόνας δὲν ἀνακηρύσσει τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο σὲ *Παγκόσμια Ἐκκλησία* (sic), ὅπως θεωροῦν ἢ ἰσχυρίζονται οἱ ἀμφισβητοῦντες τὴν οἰκουμενικότητά του, ἀλλὰ ἐγκαθιστᾷ ἐνιαία καὶ μοναδικὴ ἐκκλησιο-κανονικὴ δικαιοδοσία στὶς περιοχές τῶν ἐκτός τῶν συσταθεισῶν καὶ ὑπαρχουσῶν κατὰ τόπους Ἐκκλησιῶν. Συνεπῶς, δὲν πρόκειται ἐδῶ γιὰ *Παγκόσμια Ἐκκλησία*, ὅπως αὐτὸς ὁ ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς ὀρίζει.

⁶ Γιὰ τὸ ἐνδιαφέρον αὐτὸ ἐκκλησιο-κανονικὸ θέμα, βλ. Grig. D. PAPATHOMAS, *L'Église autocéphale de Cypre dans l'Europe unie (Approche nomocanonique)* (Ἡ Αὐτοκέφαλη Ἐκκλησία τῆς Κύπρου στήν Ἐνωμένη Εὐρώπη (Νομοκανονικὴ προσέγγιση)), Θεσσαλονίκη-Κατερίνη, ἐκδ. Ἐπέκταση (σειρά «Νομοκανονικὴ Βιβλιοθήκη», ἀρ. 2), 1998, σελ. 81-96.

ἐκκλησιακή ἀπορρόφηση. Στήν σημερινή μας ἐποχή, ἐποχή ἐκκλησιαστικῶν κουλτουραλιστικῶν διεκδικήσεων, ρωμαιοκαθολικῶν ριτουαλιστικῶν (Ἱερουσαλήμ, κ.λπ.), προτεσταντικῶν *ὁμολογιακῶν* (Εὐρώπη, κ.λπ.) καί ὀρθοδόξων *ἐθνοφυλετικῶν* (Ἑσθονία, Οὐκρανία, Μολδαβία, Δυτ. Εὐρώπη, Ἀμερική, καί προσφάτως Ἀφρική, κ.λπ.), ποιά Ἐκκλησία καί ποιά Σύνοδος θά ἐνεργοῦσε ἔτσι, καί μέ τέτοια ἀκραιφνῆ ἐκκλησιο-κανονικά κριτήρια;... Τούναντίον, ἡ Ἐκκλησία τῆς Ρωσσίας, μέ τίς πρόσφατες ἀποφάσεις καί ἐνέργειές της, ἐνεργεῖ σέ εὐθεῖα ἀντίθεση μέ τήν προαναφερθεῖσα τρισεπίπεδη συνοδική καί κανονική Παράδοση τῆς Ἐκκλησίας.

4. Δύο ἀνά τήν Οἰκουμένην Ἐκκλησίες στόν ἴδιο πλανήτη Γῆ - Ἵψηλιακή Ἐκκλησιαστική πολυαρχία (κ. 57/Καρθαγένης-419 καί 56/Πενθέκτης-691)

Πρὶν ἀπό ὅλα, δύο προκαταρκτικές παρατηρήσεις εἶναι ἐδῶ ἀναγκαῖες, γιά νά γίνει μέ μεγαλύτερη προφάνεια ἀντιληπτή ἡ ἐκκλησιο-κανονική συμπλοκότητα πού ἐμφανίζει τό ἐπίπεδο αὐτό.

1. Οἱ ἱεροί κανόνες καί σύνολη ἡ Κανονική Παράδοση τῆς Ἐκκλησίας γνωρίζουν μία καί μόνη Ἐκκλησία ἀνά τήν Οἰκουμένη. Παραμένει ἀδιανόητη καί ἀσύλληπτη μία ἀντίθετη ἢ ἀκόμη καί ἐν παραλλήλῳ διαφορετική ἀπό αὐτήν ἐκκλησιακή πραγματικότητα. Ἱστορικά, κατά τήν πρώτη χιλιετία, ἡ μία καί μόνη αὐτή ἀνά τήν Οἰκουμένην Ἐκκλησία ἐξαντλεῖται στήν ἐκκλησιακή κοινωνία τῶν πέντε Πατριαρχείων (τοῦ κανονικοῦ συστήματος τῆς Πενταρχίας) καί τῆς (Αὐτοκεφάλου) Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου. Ἐπομένως, ἡ κοινωνία τῶν κατά τόπους αὐτῶν Ἐκκλησιῶν εἶναι αὐτή πού ἀναδεικνύει «τήν καθολικήν τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίαν, τήν ἀνά πάντα τόν κόσμον διακεχυμένην» (κ. 57/Καρθαγένης-419). Μέ ἄλλα λόγια, ἡ «ἀνά τήν Οἰκουμένην Ἐκκλησία» προϋποθέτει: 1) τήν ὑπαρξη περισσοτέρων τῆς μιᾶς κατά τόπους ἐκκλησιακῶν ἑτεροτήτων καί 2) τήν κοινωνία αὐτῶν τῶν ἐκκλησιακῶν ἑτεροτήτων μεταξύ τους. Ἐάν αὐτά τά δύο δέν ὑφίστανται ταυτόχρονα καί σέ συνδυασμό, δέν μπορούμε νά ἔχουμε «τήν ἀνά πάντα τόν κόσμον διακεχυμένην Ἐκκλησίαν». Ἔτσι ὀρίζεται συνοδικά, ἐκκλησιολογικά καί κανονικά ἡ μία καί μόνη δυνατή καί ὑπαρκτή «ἀνά τήν Οἰκουμένην Ἐκκλησία». Καί αὐτή ἀναφέρεται πάντα σέ ἐνικό, ποτέ σέ πληθυντικό ἀριθμό.

2. «Ἀνά τήν Οἰκουμένην Ἐκκλησία» στούς Ἱερούς Κανόνες τῆς Α΄ χιλιετίας δέν σημαίνει «Παγκόσμια Ἐκκλησία», ὅπως διαμορφώθηκε στήν Β΄ χιλιετία ἀπό τήν Ρωμαιοκαθολική κανονική παράδοση, κυρίως μετά τήν *Διακοπή κοινωνίας* τοῦ 1054: ἓνα Πατριαρχεῖο, ὕστερα ἀπό τήν διακοπή κοινωνίας μέ τά ἄλλα τέσσερα Πατριαρχεῖα τῆς Ἀνατολῆς, αὐτοανακηρύσσεται «Παγκόσμια Ἐκκλησία», ταυτιζόμενο γεωεκκλησιαστικά μέ σύνολη τήν γεωγραφική ὑψηλιακή ἐπικράτεια (Α΄ Σύνοδος τοῦ Βατικανοῦ-1870). Ὁ ὅρος καί ἡ ἐκκλησιακή πραγματικότητα, πού φιλοδοξεῖ νά περικλείει μέσα του, εἶναι παντελῶς ἄγνωστα στήν δισχιλιετῆ Κανονική Παράδοση τῆς Ἐκκλησίας. Μία

τέτοια απόπειρα ταύτισης μιᾶς «κατά τόπον Ἐκκλησίας» μέ τήν «ἀνά τήν Οἰκουμένην Ἐκκλησία» ἐνέχει μέσα της τά ἀντιεκκλησιολογικά καί ἀντικανονικά στοιχεῖα τῆς ἀποκλειστικότητας αὐτῆς τῆς μιᾶς «κατά τόπον Ἐκκλησίας» καί ταυτόχρονα τοῦ ἀποκλεισμοῦ καί τοῦ ἐκμηδενισμοῦ τῆς γεω-ευχαριστιακῆς ἐτερότητας τῶν ἄλλων «κατά τόπους Ἐκκλησιῶν», καθὼς ἐνέχει, ἐπί πλέον, τά αὐτά στοιχεῖα τῆς αὐτόματης κατάργησης τῆς κοινωνίας τῶν κατά τόπους Ἐκκλησιῶν καί, ὡς ἐκ τούτου, τήν *πρόκληση ἐκκλησιακῆς συνεδαφικότητας σέ ὑφηλιακό ἐπίπεδο*, ἓνα πρόσφατο σχετικά (19ος-20ός αἰ.) ἱστορικό ἀντιεκκλησιολογικό καί ἀντικανονικό φαινόμενο, τό ὁποῖο θά μπορούσε μέ ἓναν νεολογισμό νά χαρακτηρίζεται ὡς *Ἐκκλησιακός Παγκοσμισμός* (Universalismus).

Μετά τίς δύο αὐτές ἀξονικές προκαταρκτικές παρατηρήσεις, εἶναι εὐκόλο νά παρατηρήσουμε ὅτι ἐκκλησιακό *παγκοσμισμό* ἐμφάνισε πρώτη ἡ **Ρωμαιοκαθολική Ἐκκλησία**, ἀμέσως μετά τήν πρόκληση συνεδαφικότητας (Ἱερουσαλήμ-1099), σέ δύο ἱστορικές στιγμές: κατά τήν διάρκεια τῶν τεσσάρων Σταυροφοριῶν (1095-1204, μέχρι τό 1261) καί κατά τήν ἐπανίδρυση τοῦ Λατινικοῦ Πατριαρχείου Ἱεροσολύμων ἀπό τόν Πάπα Πῖο τόν Θ΄ (1847), πρῖν αὐτός (*παγκοσμισμός*) ἀποκρυσταλλωθεῖ στήν συνέχεια συνοδικά καί ἐπίσημα ὡς κυρίαρχη ἐκκλησιο-θεολογία τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας ἀπό τόν ἴδιο Πάπα Πῖο καί τήν Α΄ Σύνοδο τοῦ Βατικανοῦ (1870), μέ δύο καθοριστικά χαρακτηριστικά: α) τόν Πάπα ὡς *Παγκόσμιο Ἠγέτη-Πρῶτο*, (ὁ ὁποῖος διαθέτει) καί β) μία *Παγκόσμια δικαιοδοσία*. Ἀπό τότε ἡ Ρωμαιοκαθολική Ἐκκλησία ὀρίζει ἐαυτήν ὡς «*Παγκόσμια Ἐκκλησία*» (sic), κατοχυρωμένη ὡς τοιαύτη ἀπό μία ἐπισημώτατη Σύνοδο. Ἐπίσης, παρατηροῦμε ἔκδηλο ἐκκλησιακό *παγκοσμισμό* μέ τάση αὐξητική στίς **Προτεσταντικές Ἐκκλησίες καί Κοινότητες** κυρίως κατά τό δεύτερο ἡμισυ τοῦ 20οῦ αἰ. καί ἐντεῦθεν. Ὁ προτεσταντικός ὅμως ἐκκλησιαστικός *Παγκοσμισμός* ἔχει μία ἰδιοτυπία. Παρατηροῦνται ὁμοειδεῖς συνομολογιακές συνενώσεις (π.χ. *Παγκόσμια Λουθηρανική Ἐκκλησία*, *Παγκόσμια Εὐαγγελική Ἐκκλησία*, κ.ο.κ.), ἐνῶ ἀπουσιάζει σχεδόν παντελῶς ὁ προσανατολισμός κοινωνίας μεταξύ τῶν ἑτεροειδῶν Προτεσταντικῶν Ὁμολογιῶν. Ἀρκοῦνται σέ μία (συν)ομοσπονδιοποίηση τῶν Ὁμολογιῶν μεταξύ τους, χωρίς νά ἀναζητοῦν ἐκκλησιολογικές βάσεις ἐκκλησιακῆς κοινωνίας. Γι' αὐτό καί ὁ ἀνερχόμενος ἐκκλησιαστικός *Παγκοσμισμός* καί στούς δικούς τους κόλπους θά τοὺς ἀπομακρύνει ἀκόμη περισσότερο ἀπό αὐτό τό ὄραμα ἐνώσεως καί κοινωνίας τῶν Ἐκκλησιῶν, ἐγκαθιδρύοντας στό ἐξῆς Προτεσταντικές «*Παγκόσμιες Ἐκκλησίες*» (sic) *πολλαπλές καί παράλληλες*.

Στούς κόλπους τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας, τό φαινόμενο τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ *Παγκοσμισμοῦ* ἄρχισε νά ἐμφανίζεται θεσμικά προσφάτως, ἀπό τό 1980 καί ἐντεῦθεν. Μερικές κυρίως **Ὁρθόδοξες Ἐθνικές Ἐκκλησίες**, μέ προφανεῖς τίς ἔθνο-εκκλησιαστικές προτεραιότητες, ἀποτύπωσαν θεσμικά τόν *ἐκκλησιακό παγκοσμισμό*, θεσπίζοντας καταστατικές διατάξεις, οἱ ὁποῖες προέβλεπαν ἄσκηση ἐκκλησιαστικῆς δικαιοδοσίας στούς ὁμοεθνεῖς τους σέ

παγκόσμια κλίμακα. Τέτοιες Ἐκκλησίες προσφάτως (1980-2010) ὑπῆρξαν ἡ Αὐτοκέφαλη Ἐκκλησία τῆς Κύπρου (πρ. Καταστατικός Χάρτης τοῦ 1980, ἄρθρο 2), ἡ Αὐτοκέφαλη-Πατριαρχική Ἐκκλησία τῆς Ρωσίας (Καταστατικοί Χάρτες τοῦ 1988 καί τοῦ 2000, ταυτάριθμο ἄρθρο I, § 3)⁷ καί ἡ Αὐτοκέφαλη-Πατριαρχική Ἐκκλησία τῆς Ρουμανίας (Συνοδική Πανρουμανική Διακήρυξη τῆς 11ης Φεβρουαρίου 2010), ἐνῶ σιωπηρῶς καί χωρίς ἰδιαίτερη καταστατική ἀπόπειρα κατοχύρωσης δραστηριοποιῶνται καί ἄλλες κατά τόπους Ἐκκλησίες στήν κατεύθυνση αὐτή. Ἔτσι, καί οἱ Ὁρθόδοξοι, ἀκολουθώντας *ignores, volentes, nolentes* καί ἐκκλησιολογικά ὡς μή ὄφελαν, τοὺς Ρωμαιοκαθολικούς καί τοὺς Προτεστάντες, συντελοῦν στήν ἀλλοτρίωση τῆς Ἐκκλησίας, προτάσσοντας ἐθνικ(ιστικ)ές συλλογικές σκοπιμότητες καί ἐθνο-εκκλησιαστικά ἐνδιαφέροντα καί συμφέροντα, ὅπως προσφάτως ἡ Αὐτοκέφαλη-Πατριαρχική Ἐκκλησία τῆς Ρωσίας στήν Ἄφρική, ἀλλά παραμένοντας στὸν ἴδιο ἀποκλίνοντα ἐκκλησιο-κανονικό παρονομαστή:

Κατηγορίες Γεω-εκκλησιακοῦ Παγκοσμιμοῦ (Universalismus)-21ος αἰ.

- I. *Παγκοσμιοποιημένη* Ρωμαιοκαθολική Ἐκκλησία
- II. *Παγκοσμιοποιημένη* (-ες) Ὁμολογιακή (-ές) Προτεστάντική (-ές) Ἐκκλησία (-ες)
- III. *Παγκοσμιοποιημένη* (-ες) Ἐθνική (-ές) Ὁρθόδοξη (-ες) Ἐκκλησία (-ες)

Τὸ παρὸν τέταρτο ἐπίπεδο, ἐκτός τῶν ἄλλων ἐκκλησιολογικῶν προβλημάτων πού παράγει ἐξ ὀρισμοῦ καί σέ μόνιμη βάση, προκαλεῖ αὐτόματα καί κατά συρροήν συνεδαφικότητα καί πολυαρχία καί στά ἄλλα τρία ἐπίπεδα (ἐπισκοπικό, μητροπολιτικό καί αὐτοκεφαλικό-πατριαρχικό), γι' αὐτό καί εἶναι, ὡς πρὸς τὰ ἀποτελέσματα ἀλλά καί ὡς πρὸς τὴν κανονική ἀντιμετώπισή του, ἡ χειρότερη μορφή ἐκκλησιακῆς *συνεδαφικότητας* καί *πολυαρχίας*, καί τὸ χειρίστο κανονικό πρόβλημα πού θά μπορούσε νά ὑπάρξει στοὺς κόλπους τῆς Ἐκκλησίας. Αὐτό εἶναι καί τὸ κεντρικό καί μοναδικό ἐκκλησιολογικό πρόβλημα πού ὑφίσταται ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τῆς Β' χιλιετίας (1099) καί ἐντεῦθεν ἀνάμεσα στήν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία τῆς Ἀνατολῆς καί τὴν Ρωμαιοκαθολική Δυτική Ἐκκλησία, ἡ ὁποία διεκδικεῖ ὅσο ποτέ ἄλλοτε ἀποκλειστική ἐκκλησιακὴ ἐδαφικὴ παγκοσμιότητα. Ἡ ἐκκλησιολογικὴ αὐτὴ διεκδίκηση, καθὼς καί ἡ συνεχῆς καί χωρίς ἀνάσχεση προσπάθεια ἐπιβολῆς τῆς «*Παγκόσμιας Ἐκκλησίας*» (Α' Σύνοδος τοῦ Βατικανοῦ-1870) προκαλοῦν τὴν γέννηση καί ὑπαρξὴ *δύο ἀνά τὴν Οἰκουμένην Ἐκκλησιῶν*, καταργώντας, ἔτσι, θεσμικά αὐτὴν καθ' ἑαυτὴν τὴν Ἐκκλησία, ὅσο καί κάθε ἔννοια καί δυνατότητα κοινότητας τῶν Ἐκκλησιῶν. Ἐάν τὰ πράγματα ἔχουν ἔτσι, τότε πού

⁷ Βλ. κατωτέρω.

πραγματικά υφίσταται αυτή ή «ανά τήν Οικουμένην Ἐκκλησία» τῶν ἱερῶν Κανόνων; Ὄταν μία κατά τόπον Ἐκκλησία, διά τῆς βατικάνιας συνοδικῆς ὁδοῦ, ταυτίζεται ἀπολύτως μέ τήν «Παγκόσμια Ἐκκλησία», τότε γιά ποιά κοινωνία Ἐκκλησιῶν μιλάμε, ἀλλά καί γιά ποιά δυνατότητα μιᾶς τέτοιας κοινωνίας; Παραμένει ἄρα γε πραγματικά κάποιο περιθώριο γιά μία κοινωνία Ἐκκλησιῶν; Καί τότε, ποιό εἶναι τό ὄραμα καί τό ἀντίκρουσμα τοῦ ἐπιχειρούμενου διαλόγου τῶν Ἐκκλησιῶν μεταξύ τους καί τῆς λιπαρᾶς παπικῆς διακήρυξης περί «ἀδελφῶν Ἐκκλησιῶν», ὅταν ἡ ἀντιεκκλησιολογική (συν)ὑπαρξη τῆς μιᾶς σέ ἕναν τόπο καταργεῖ τήν ὑπαρξη τῆς κανονικῶς προϋπάρχουσας ἄλλης Ἐκκλησίας;...

Αὐτό εἶναι τό ὑφιστάμενο ὀλιστικό πρόβλημα, τό ὁποῖο ἱστορικά, μέ τά διαμορφωθέντα καινοφανῆ ρωμαιοκαθολικά ἐκκλησιολογικά δεδομένα (1099-2006), θά παραμένει ἀνθρωπίνως ἄλυτο καί ἀνυπέρβλητο, θά συντηρεῖ τήν συσκότισή του καί θά τροφοδοτεῖ ἔτσι τήν ἀέναη ἀναζήτηση τῆς ἀνέφικτης κανονικότητας (canonicité impossible). Τό παπικό πρωτεῖο –καί τό Filioque– ἀποτελεῖ (-οῦν), ὡς σημεῖο ἀξονικῆς διαφορᾶς (discorde) μας, τήν κορυφή τοῦ παγόβουνου καί ὄχι αὐτό καθ' ἑαυτό τό παγόβουνο... Ὑπάρχει ἐδῶ ἀποχρῶν λόγος πού γίνεται ἀναφορά στό φυσικό αὐτό φαινόμενο, καθώς ἡ μορφή τοῦ παγόβουνου μοιάζει μέ τήν μορφή τοῦ ἐκκλησιο-κανονικοῦ προβλήματος πού ἀντιμετωπίζουμε σήμερα. Πράγματι, ὡς γνωστόν, ἡ δομή τοῦ παγόβουνου εἶναι τέτοια, ὥστε ἔχει ἕνα ἐλάχιστο ὄρατό τμήμα πού ἐμφανίζεται ὡς ἡ κορυφή του, ἀλλά ὁ μεγαλύτερος ὄγκος του παραμένει ὑπαρκτός, ἂν καί δυσδιάκριτος ἢ καί ἀόρατος. Καί εἶναι αὐτός πού ἐπηρεάζει καθοριστικά καί τήν συμπεριφορά τῆς ὄρατῆς κορυφῆς τους, ἡ ὁποία (συμπεριφορά) γίνεται μέν σέ ἐμᾶς ἀντιληπτή ὡς ὑπαρκτό πρόβλημα, χωρίς, ὡστόσο, τίς περισσότερες φορές νά εἴμαστε σέ θέση νά ἐξηγήσουμε τό *γιατί* μιᾶς τέτοιας ἢ ἀνάλογης ἐκκλησιο-κανονικῆς συμπεριφορᾶς. Καί, τελικά, προσπαθοῦμε νά λειάνουμε μόνον τήν κορυφή τοῦ παγόβουνου καί δέν ἐπιχειροῦμε νά ἐξεύρουμε λύσεις τοῦ πῶς θά ἐξαφανίσουμε τό ἴδιο τό παγόβουνο, πού παρεμβλήθηκε ἀνάμεσά μας καί μᾶς χωρίζει τώρα ἐδῶ καί μία χιλιετία... Ἐδῶ ἀκριβῶς ἐγκεῖται τό πρωταρχικό καί τό ἔσχατο ἀπό τά ἀνοιχτά καί ἐνεργά ἐκκλησιο-κανονικά προβλήματα πού υφίστανται καί πού μᾶς κληροδοτεῖ σύνολη ἡ Β' χιλιετία.

Ὡστόσο, τό πρόβλημα δέν σταματᾷ ἐδῶ. Εἰσηλθάν στήν τροχιά αὐτοῦ τοῦ ἐκκλησιακοῦ παγκοσμιοῦ (universalismus), ὅπως ἐν συντομίᾳ ἀναφέρθηκε παραπάνω, καί οἱ Ὁμολογιακές Προτεσταντικές Ἐκκλησίες, διακηρύσσοντας καί οἱ ἴδιες, ἀλλά καί ἡ κάθε μία ξεχωριστά, *Ὁμολογιακές Προτεσταντικές «Παγκόσμιες Ἐκκλησίες»* (sic). Στήν ἴδια τροχιά κινοῦνται ἐδῶ καί μία 40ετία (1980-2020) καί οἱ Ὁρθόδοξοι, ἀνακηρύσσοντας θεσμικά πλέον καί καταστατικά *Ἐθνικές Ὁρθόδοξες «Παγκόσμιες Ἐκκλησίες»* (sic). Καί φθάνουμε στήν ἀρχή τοῦ 21ου αἰ. καί τῆς Γ' χιλιετίας νά ἔχουμε ὄχι δύο, ἀλλά πολλές καί πολλαπλές *παράλληλες «Παγκόσμιες Ἐκκλησίες»*. Καί ἔτσι οἱ ἱεροί Κανόνες τῆς Ἐκκλησίας, πού τόσο καθαρά καί τόσο ξεκάθαρα ἐπιτάσσουν τό

αντίθετο, εισέρχονται πλέον πανηγυρικά στον χώρο του μουσειακού παρελθόντος και της χριστιανικής αρχαιολογίας!... Διότι ούτως ηδύοκησαν οι Χριστιανικές Έκκλησίες της Β΄ χιλιετίας, ανεξαρτήτως Όμολογίας, όμώνυμα, άλλεπάλληλα και ένορχηστρωμένα, μόνο και μόνο με τό νά μήν ύπηρετοϋν στό έξής τό έκκλησιακό γεωγραφικό κριτήριο με την αντίστοιχη έκκλησιολογία πού αυτό άπηχει, αλλά την συλλογική *ριτουαλιστική, όμολογιακή* και *έθνο-φυλετική* προτεραιότητα σε προοπτική ύδρογειού διαστάσεως. Μέσα σε αυτό τό πλαίσιο έκκλησιο-κανονικής διολίσθησης έγγράφεται και ή πρόσφατη ρωσική έκκλησιαστική άπόφαση για άντικανονική εισπήδηση στα έκκλησιο-κανονικά έδάφη του παλαίφατου Πατριαρχείου Αλεξανδρείας στην γηραιά Αφρική.

Παρατηρήσεις

• Μετά:

1. την λειτουργία της κοινωνίας των Έπισκοπών-Τοπικών Έκκλησιών (τρεις πρώτοι αιώνες), έχουμε την πρώτη επισήμανση για **παρέκκλιση έπισκοπικής πολυαρχίας** από την έκκλησιο-κανονική πράξη της μίας και μόνης Τοπικής Έκκλησίας-Έπισκοπής τό 325 από την Α΄ Οικουμενική Σύνοδο της Νικαίας·
2. την λειτουργία του Μητροπολιτικού συστήματος (4ος-5ος αιώνας), έχουμε την πρώτη επισήμανση για **παρέκκλιση μητροπολιτικής πολυαρχίας** από την έκκλησιο-κανονική πράξη της μίας και μόνης κατά τόπον Μητροπόλεως τό 451 από την Δ΄ Οικουμενική Σύνοδο της Χαλκηδόνας·
3. την λειτουργία του Αυτόκεφαλιακού συστήματος (5ος-7ος αιώνας), έχουμε την πρώτη επισήμανση για άποφυγή **παρέκκλισης έκκλησιακής πολυαρχίας** από την έκκλησιο-κανονική πράξη της μίας και μόνης κατά τόπον Έκκλησίας τό 691 από την Πενθέκτη Οικουμενική Σύνοδο της έν Τρούλλω·
4. την λειτουργία του Πατριαρχικού συστήματος (5ος-7ος αιώνας), έχουμε την πρώτη επισήμανση για άποφυγή **παρέκκλισης ύφηλιακής έκκλησιακής πολυαρχίας** από την έκκλησιο-κανονική πράξη της μίας και μόνης ανά τον κόσμο Έκκλησίας τό 419 από την Τοπική Σύνοδο της Καρθαγένης, καθώς επίσης και τό 691 από την Πενθέκτη Οικουμενική Σύνοδο της έν Τρούλλω.

• Σήμερα:

και οι τέσσερις αυτές άντιεκκλησιολογικές και άντικανονικές άποκλίσεις συνυπάρχουν ταυτόχρονα σε προοπτική *συνεδαφικότητας* (co-territorialité) και, κατ' επέκταση, σε προοπτική άσκησης *συνδικαιοδοσίας* (co-jurisdiction), τά δύο συστατικά και δίδυμα στοιχεία της άντιεκκλησιολογικής και άντικανονικής *πολυαρχίας* (polyarchie), πού γεννᾶ αυτόματα την *πολυδικαιοδοσία* (multi-jurisdiction), σε πολλές περιοχές της Γῆς, όπου υπάρχουν κατά τόπους Όρθόδοξες Έκκλησίες (π.χ. Γαλλία, Αμερική, Έσθονία, Ούκρανία, Ρουμανία, Βουλγαρία και προσφάτως στην Αφρική!, κ.λπ.), χωρίς φυσικά νά εκφράζεται

μία ανάλογη ευαισθησία εφάμιλλη του γιγάντιου ὄγκου πού αντιπροσωπεύει τό πρόβλημα αὐτό. Ἀντίθετα μάλιστα, ὑπάρχει καί σιγουριά γιά τό ἐπιτελούμενον μέ τόν τρόπο αὐτό, μέ τό ἐπιχείρημα ὅτι τό σχῆμα αὐτό ἀνταποκρίνεται πλήρως στίς σύγχρονες ἀπαιτήσεις τῶν καιρῶν⁸. Ἡ ἴδια ἀπουσία ἐκκλησιο-κανονικῆς ευαισθησίας ἐμφανίζεται καί στούς κόλπους τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας. Ἡ ἴδια θεολογική ἀφασία παρατηρεῖται καί στόν Προτεσταντικό κόσμο.

Μία ἄλλη παρατήρηση ἀλληλουχεῖται μέ τό (*πατριαρχικό*) ἐπίπεδο ἐκδήλωσης τοῦ προβλήματος. Λέγοντας ὅμως ἐπίπεδο «πατριαρχικό», οὐσιαστικά συμπεριλαμβάνουμε καί τό ἐπίπεδο τῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας, ὄχι μόνον γιὰτί ἀπό κανονική ἄποψη τό σύστημα τοῦ Αὐτοκεφάλου εἶναι τό (προσ)ἐγγύτερο στό Πατριαρχικό σύστημα, ἀλλά γιὰτί κυρίως τήν στιγμή ἐκδήλωσης τοῦ ζητήματος (691) ἐμπλέκονταν σέ αὐτό ἕνα Πατριαρχεῖο (τῆς Κωνσταντινουπόλεως) καί μία (ἢ μοναδική ὑπάρχουσα) Αὐτοκέφαλη Ἐκκλησία (τῆς Κύπρου). Συνεπῶς, ἡ ἀναφορική παράθεση ὅλων τῶν παραπάνω ἱερῶν κανόνων πού ἀντιπροσωπεύουν διαφορετικές ἐποχές καί διαφορετικές ἱστορικές συνάφειες καταδεικνύει, ὅτι ἡ Ἐκκλησία ἀντιμετώπισε τό τεθέν αὐτό σύμπλοκο ζήτημα καί ἀπεφάνθη συνοδικῶς καί ἐκκλησιο-κανονικῶς καί στά τέσσερα κανονικά *συστήματα* ἐκδήλωσής του στούς κόλπους τῆς Ἐκκλησίας:

- α) Ἐπισκοπή-*Τοπική* Ἐκκλησία
- β) Μητρόπολη (τοῦ Μητροπολιτικοῦ συστήματος)-*Κατά τόπον* Ἐκκλησία
- γ) Αὐτοκέφαλη καί Αὐτοκέφαλη-Πατριαρχική (*κατά τόπον*) Ἐκκλησία
- δ) Πατριαρχεῖο (τοῦ συστήματος τῆς Πενταρχίας)-*Κατά τόπον* Ἐκκλησία.

Γιά νά μήν μείνουμε, ἐν τούτοις, σέ θεωρητικό ἐπίπεδο, ἄς δώσουμε καί ἕνα παράδειγμα. Τό ἐσθονικό ἐκκλησιαστικό ζήτημα πού προέκυψε ἀπό τό 1996 ὅσο καί το οὐκρανικό ἐκκλησιαστικό ζήτημα πού προέκυψε ἀπό τό 2019, ἀνέδειξαν σέ τί ἔκταση καί σέ ποιό εὔρος ὑπάρχει αὐτό τό πολύπτυχο ἐκκλησιο-κανονικό ζήτημα πού ἐξετάζουμε ἐδῶ στούς κόλπους τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας. Ἄς μήν θεωρηθεῖ κακοπροαίρετη καί ἀρνητική πρόθεση γιά κανέναν ἢ κοινή διαπίστωση ὅλων ἡμῶν, πού ζήσαμε ἀπό κοντά τήν ἀπρόβλεπτη ἐξέλιξη αὐτοῦ τοῦ ὁμοειδοῦς ζητήματος, ὅτι, ὅσες Ὁρθόδοξες Ἐθνικές Ἐκκλησίες ἐπέδειξαν συμπεριφορά ὑπερόριων δικαιοδοσιακῶν διεκδικήσεων καί ἐκκλησιακοῦ παγκοσμιμοῦ, εἶχαν καί ἔχουν δυσκολίες νά πάρουν ἀνοιχτά θέση καί μέ ἐκκλησιο-κανονικά ἐπιχειρήματα τόσο γιά τό Ἐσθονικό ὅσο καί γιά τό Οὐκρανικό ζήτημα. Τελικά, δέν κρίνεται ἡ κανονικῶς ἐπανασυσταθεῖσα Αὐτόνομη Ἐκκλησία τῆς Ἐσθονίας (1996) οὔτε ἡ ἄρτι κανονικῶς ἀναδυθεῖσα Αὐτοκέφαλη Ἐκκλησία τῆς Οὐκρανίας (2019), ἀλλά

⁸ Πβ. Συνέντευξη τοῦ Πατριάρχου Μόσχας καί πάσης Ρωσίας Ἀλεξίου Β' στήν ἐφημερίδα ΤΟ ΒΗΜΑ, ἀριθμ. φ. 14658/8-1-2006, καθῶς, ἐπίσης, καί ἄρθρο-ἀπάντηση τοῦ Daniel STRUVE, «Réponse au père Grégoire Papathomas», ἐν *Le Messager Orthodoxe*, τεύχ. 141 (II/2004), σελ. 73-88, μέ ἀφορμή τό ἐσθονικό ἐκκλησιαστικό ζήτημα.

κρίνονται από μόνες τους και από τήν στάση τους οι Όρθόδοξες κατά τόπους Έκκλησίες εκείνες, οι όποιες εμφανίζουν εκκλησιολογικό έλλειμμα σέ ένα ή σέ περισσότερα από τά επίπεδα πού προαναφέρθηκαν, όποτε και οι Έκκλησίες τής Έσθονίας και τής Ούκρανίας γίνονται αυτοδικαίως ή λυδία λίθος έπαλήθευσης αυτού του έλλείμματος. Γι' αυτό και τό πεδίο παραμένει θολό, έπαμφοτερίζον και αναποφάσιστο μέχρι και σήμερα.

Και έτσι, τό Ρωσικό Πατριαρχείο, όπως διατηρεί κανονικώς ανενόχλητα στην Έσθονία:

- 1) μία *έπισκοπή* στην Ταλλίνη, δίπλα στην προϋπάρχουσα έπισκοπή, παρά την καθολική αντίθεση τής Α' Οικουμενικής Συνόδου (κ. 8/Α')
- 2) μία *Μητρόπολη* στην Έσθονία, δίπλα στην προϋπάρχουσα Μητρόπολη, παρά την καθολική αντίθεση τής Δ' Οικουμενικής Συνόδου (κ. 12/Δ'), και
- 3) μέσω τής Μητροπόλεως αυτής, διατηρεί την παρουσία του ως *Έκκλησία σέ ένα τόπο*, την Έσθονία, όπου ύφίσταται ήδη κανονικώς μία κατά τόπον (Αυτόνομη) Έκκλησία, και δίπλα στην προϋπάρχουσα αυτήν Έκκλησία, παρά την καθολική αντίθεση τής Πενθέκτης Οικουμενικής Συνόδου τής εν Τρούλλω (κ. 39/Πενθέκτης),

πραγματοποιεί ακριβώς τό ίδιο και στην Ούκρανία και, προσφάτως, μέ μία λογική άμιγως πολιτικων αντιποίνων (sic), διεκήρυξε συνοδικώς ότι αναλόγως θά δρᾶ και στην Αφρική!... Και όλα αυτά συμβαίνουν, ώστόσο, όχι πρωτογενώς, αλλά ως σηπτικός καρπός μιᾶς *έκκλησιολογίας παγκοσμιμοῦ*, πού υπέφωσκε ήδη από την σοβιετική διεθνιστική έποχή και έχει περισπούδαστα αποτυπωθει στον Καταστατικό Χάρτη του 1988 τής Σοβιετικής έποχῆς και πανομοιότυπα επαναληφθει στον νέο και εν ισχύ Καταστατικό Χάρτη του 2000 τής ελεύθερης και δημοκρατικής Ρωσίας. Άπλως τό υπενθυμίζουμε:

Καταστατικός Χάρτης τής Έκκλησίας τής Ρωσίας (1988 και 2000)

«*Η δικαιοδοσία τής Ρωσικής Όρθοδόξου Έκκλησίας εκτείνεται*⁹:

- *εις πρόσωπα Όρθοδόξου Όμολογίας διαμένοντα εν τῇ Ε.Σ.Σ.Δ. [1988]· διαμένοντα εν τῷ κανονικῷ ἐδάφει τής Ρωσικής Όρθοδόξου Έκκλησίας [2000], ως και*
- *εις πρόσωπα*¹⁰ *τά εν τῷ ἐξωτερικῷ ἐκουσίως ἀποδεχόμενα τήν δικαιοδοσίαν αὐτῆς».*

(Άρθρο I, § 3, ΚΧΕ/Ρ-1988 και 2000).

Τό θεμελιῶδες καταστατικό αυτό άρθρο, τό όποιο ανήκει ταξιθετικά στίς Θεμελιῶδεις Διατάξεις του έπίσημου Καταστατικού Χάρτη «τῆς Ρωσικής Έκκλησίας», και μέ βάση αυτό(ν) λήφθηκε ή πρόσφατη αντικανονική απόφαση σέ βάρος του παλαιόφατου Πατριαρχείου Άλεξανδρείας, συνιστᾶ τόν

⁹ Αντί του κανονικώς όρθου *περιορίζεται* ή *έξαντλείται*.

¹⁰ Υπονοεί προφανώς τούς πιστούς, αλλά σύμμεικτα. Η ύπογράμμιση δική μας.

όρισμό του *έκκλησιολογικού παγκοσμιισμού*, αλλά και τόν όρισμό της ύποστασιοποίησης της *Όρθόδοξης Έθνικῆς Παγκόσμιας Έκκλησίας*, θεμελιώνοντας μία νέα ανά τήν *Οίκουμένην Έκκλησία*, ἢ καλύτερα μία «*Παγκόσμια Ρωσική Έκκλησία*», στήν πραγματικότητα δίπλα σέ αὐτήν πού όρίζουν ως τέτοια, μία καί μοναδική, οἱ *Ίεροί Κανόνες* τῆς Έκκλησίας (κ. 57/Καρθαγένης καί 56/Πενθέκτης), καί παρά τήν έγγνωσμένη αντίθεσή τους. Οἱ παραπάνω τρεῖς *έκκλησιο-κανονικές ἀποκλίσεις* πού παρατηροῦνται στήν *Έσθονία* ἀπό τό 1996 καί ἐντεῦθεν, στήν *Οὐκρανία* ἀπό τό παρελθόν ἔτος 2019, καί προσφάτως σέ βάρος τοῦ παλαίφατου Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας, εἶναι καρπός αὐτῆς τῆς τέταρτης ἀπόκλισης, καί ὄχι τό ἀντίστροφο.

Όμώνυμα *έκκλησιο-κανονικά προβλήματα* σέ Βαλτικές Χῶρες καί Οὐκρανία

Ἡ παραπάνω διαπίστωση ἐπιβεβαιώνεται καί ἀπό τό γεγονός ὅτι ἀπό τό 1996 μέχρι σήμερα τό Ρωσικό Πατριαρχεῖο ἀκολουθεῖ τήν νομική ὁδό, γιά νά καταχυρώσει νομικά τήν *ἀντικανονική συνεδαφικότητα* (αὐτό λέγεται *μετα-έκκλησιολογική νομο-κατάσταση*), πού τό ἴδιο προκαλοῦσε μέ τήν παρουσία του στίς Βαλτικές Χῶρες, ἐνῶ σέ ὅλο τό προηγούμενο διάστημα τῆς διαφορετικῆς ἐννομης τάξης, τῆς σοβιετικῆς (1945-1991), προέβη στό κανονικό ἀδίκημα τῆς *έκκλησιακῆς ἀπορρόφησης* τῆς ἐν *Έσθονία* κατά τόπον Αὐτονόμου Έκκλησίας (1923/1945) καί τῆς ὁμόρου ἐν *Λεττονία* κατά τόπον Αὐτονόμου Έκκλησίας (1936/1945), ἡ ὁποία καί παραμένει μέχρι σήμερα σέ κατάσταση *έκκλησιακῆς ἀπορροφήσεως*. Ὡστόσο, ἐνῶ στήν *Έσθονία* ἀπεκαταστάθη ἡ προϋπάρχουσα κανονικῶς ἀπό τό 1923 κατά τόπον Έκκλησία, παρά τήν ἀντικανονική ρωσική *έκκλησιαστική* παρουσία καί δραστηριότητα, σύμφωνα μέ τά ὅσα ἐκτέθηκαν παραπάνω, στήν *Λεττονία* δέν συνέβη κάτι ἀντίστοιχο, πού σημαίνει ἀπό *έκκλησιο-κανονική* ἄποψη ὅτι ἐκεῖ τό κανονικό ἀδίκημα τῆς *έκκλησιακῆς ἀπορρόφησης* παραμένει ἐνεργό, ὅσοι χρόνοι ἀπορρόφησης καί ἐάν περάσει. Καί μάλιστα τό κανονικό αὐτό ἀδίκημα δέν ὑπόκειται σέ καμμία κανονική παραγραφή ἢ «*έκκλησιακή χρησικτησία*», λόγω κάποιας τυχόν πολυετησίας, ὅσα χρόνια καί ἐάν περάσουν. Πολύ δέ περισσότερο, ἡ *έκκλησιακή ἀπορρόφηση*, τήν ὁποία καταδίκασαν μέ δογματικούς ὅρους καί μέ ἱερούς κανόνες ἡ Δ΄ Οἰκουμενική Σύνοδος τῆς Χαλκηδόνας (451) καί ἡ Πενθέκτη Οἰκουμενική Σύνοδος ἡ ἐν Τρούλλῳ (691)¹¹, δέν μπορεῖ ποτέ νά δημιουργήσει νέο *έκκλησιακό status*, ὅσα χρόνια ἐπίσης καί ἐάν περάσουν. Καί αὐτό φάνηκε καί στήν περίπτωση τῆς ὁμορῆς *Έσθονίας* (1996), γι' αὐτόν ἀκριβῶς τόν λόγο καί αὐτό τό τελευταῖο στοιχεῖο,

¹¹ Σχετικά μέ τό ζήτημα αὐτό, βλ. Γρηγ. Δ. ΠΑΠΑΘΩΜΑ, «Ἀπό τήν συνοδική *έτερότητα* καί *κοινωνία* σέ δύο συμμετρικές ἀποκλίσεις: τήν *Έθνική Έκκλησία* καί τήν *Ἀπορρόφηση Έκκλησίας*. (Ἡ περίπτωση τῆς *έκκλησιαστικῆς ἀπορρόφησης* στίς Βαλτικές χῶρες, *Έσθονία* καί *Λεττονία*, στό ὄνομα τῆς “ὁμοιομορφίας” τῆς *Έθνικῆς Έκκλησίας*)», ἐν *L'Année canonique* [Παρίσι], τ. 48 (2006), σελ. 125-133, ἐν *Ἐπίσκεψις*, τ. 38, τεύχ. 680 (11/2007), σελ. 5-21 καί 4-19 (δίγλωσσο), ἐν *Σύναξη*, τεύχ. 104 (4/2007), σελ. 25-36, ἐν *The Messenger* [Λονδίνο], τεύχ. 5 (2/2008), σελ. 30-47 (στά ἀγγλικά), ἐν *Usk ja Elu*, τ. 5 (1/2008), σελ. 23-43 (στά ἔσθονικά), καί ἐν *Inter* [Cluj-Napoca], τ. II, τεύχ. 1-2 (2008), σελ. 484-495.

περί μὴ δημιουργίας νέου κανονικοῦ ἐκκλησιακοῦ *status* (ὅπως ἐπιχειρεῖται νὰ συμβεῖ καὶ στὴν Οὐκρανία), φανερώνει καὶ ἀπὸ μία ἐπὶ πλέον πτυχή τὸ ἀντικανονικὸν τῶν ρωσικῶν ἐκκλησιαστικῶν διεκδικήσεων στὴν Ἑσθονία καὶ ἐν γένει στὶς Βορειο-ανατολικές Χῶρες τῆς Εὐρώπης. Ὅσο δὲ γιὰ τὰ ἐπιχειρήματα συναισθηματικοῦ τύπου ποὺ προβλήθηκαν ἀπὸ τὴν ρωσικὴ πλευρά τὴν στιγμὴ ποὺ προέκυψε τὸ ἐσθονικὸ καὶ προσφάτως τὸ οὐκρανικὸ ζήτημα, αὐτὸ σὰν ἐπικοινωνιακὸ τέχνασμα ἐξυπηρέτησης ἔθνο-συλλογικῶν προτεραιοτήτων καὶ ὄχι ἐκκλησιακῶν, ἤδη ἡ Ἐκκλησία τὸ γνωρίζει ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τῆς ἱστορικῆς τῆς ὑπαρξῆς, τὸ ἐπισημαίνει καὶ τὸ στιγματίζει, λέγοντας στὸν 33ο κανόνα τὸν ἀποστολικὸ (2ος-3ος αἰ.), ὅτι πολλὰ ἀντικλησιολογικά πράγματα γίνονται στὴν Ἐκκλησία **ἀπὸ συναισθηματισμό**: «[...] εἰς κοινωνίαν αὐτοῦς μὴ προσδέξασθε· **πολλὰ γὰρ κατὰ συναρπαγὴν** γίνεται»...

Τὸ σύμπλοκο, βεβαίως, αὐτὸ πρόβλημα δὲν σταματᾷ σὲ αὐτὸ τὸ πρωτογενὲς ἐπίπεδο ἐκδήλωσής του. Οἱ Ἐκκλησίες ποὺ προκαλοῦν **εἰσπήδηση** σὲ ἔδαφος ἄλλης κατὰ τόπον Ἐκκλησίας, ὅπως συμβαίνει αὐτὴν τὴν στιγμὴ ἐκ μέρους τῶν Ρώσων κληρικῶν στὴν Ἀφρική, ἐκτός ἀπὸ τὴν συνεπαγόμενη **συνεδαφικότητα** ποὺ προκύπτει πάραυτα, ἐπιδιώκουν καὶ θεσμικὴ καὶ νομικὴ **ἐκκλησιακὴ ταυτωνυμία** (π.χ. «*Ρωσικὸ Πατριαρχεῖο Ἀλεξανδρείας*»). Καὶ ἐνῶ ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία ἀνά τὴν Οἰκουμένη, παρά τίς ἄοκνες προσπάθειες ποὺ καταβάλλει τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο στὴν κατεύθυνση αὐτῆ, ἀδυνατεῖ αὐτὴ στό σύνολό της καὶ στὶς δύο περιπτώσεις νὰ ἐπιβάλλει τὴν κανονικὴ τάξη, νὰ ἐπισημανθεῖ αὐτὸ ἐδῶ, τὸ (ἐκάστοτε) Κράτος μόνο στό δεῦτερο σκέλος τοῦ προβλήματος παρεμβαίνει καὶ μπορεῖ νὰ ἐπιβάλλει τὴν ἔννομη τάξη. Γι' αὐτὸ καὶ ἡ **κανονικὴ τάξη** μέσα στὴν Ἐκκλησία θά παραμένει πάντοτε τὸ ζητούμενο, ἡ ἀναζήτηση τελικά μιᾶς ἀνεφίκτης κανονικότητας, καὶ τὸ ἀνεκπλήρωτο, ἐξ αἰτίας ἡμῶν τῶν (ὀρθοδόξων) χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν, ὄραμα τῆς Κανονικῆς Παραδόσεως τῆς Ἐκκλησίας.

Ἐξ ἄλλου, ἡ ἔννοια τῆς Ἐθνικῆς Ἐκκλησίας εἶναι συμφυῆς μέ τίς τέσσερις αὐτές ὁμόπρωτες ἀντικανονικὲς ἀποκλίσεις. Μέ ἄλλα λόγια, οἱ ἐκκλησιο-κανονικὲς αὐτές ἀποκλίσεις «ὁμοζυγοῦν», συμπορεύονται στὴν ἐκδήλωσή τους ταυτόχρονα μέ τὴν Ἐθνικὴ Ἐκκλησία. Γι' αὐτὸ καὶ ὁ ἔθνοφυλετισμὸς ἔχει συνοδικὰ καταδικασθεῖ (1872) καὶ εἶναι καταδικαστέος. Τὸ ὅποιο χριστεπώνυμο ἔθνος εἶναι ἐκκλησιολογικὰ καὶ κανονικὰ ἀνεπίτρεπτο νὰ τορπιλίζει τὴν ὀργανικὴ ἐνότητα τῶν Ὁρθοδόξων κατὰ τόπους Ἐκκλησιῶν, διεκδικώντας ἀπὸ σήμερα καὶ στό ἐξῆς (21ος αἰ.) παγκόσμια ἔθνο-εκκλησιακὴ δικαιοδοσία. Ἀξιοσημείωτο, πάντως, εἶναι ὅτι ἡ ἴδια παθολογία καὶ παθογένεια ἐκκλησιο-κοινοτικῆς πολυαρχίας, ποὺ μαστίζει τὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησιολογία, ὁμότροπα, πανομοιότυπα καὶ συνώνυμα μαστίζει καὶ τὴν Ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησιολογία ὅσο καὶ τὴν (τίς) Προτεσταντικὴ (-ές) Ἐκκλησιολογία (-ες).

Πιὸ συγκεκριμένα ἀκόμη, καὶ αὐτὸ πρέπει νὰ προσεχθεῖ ἐντόνως ἀπὸ τὸ Πατριαρχεῖο Ἀλεξανδρείας, οἱ τρεῖς πρῶτες ὁμόπρωτες ἀντικανονικὲς ἀποκλίσεις **συνεδαφικότητας** καὶ **ἐδαφικῆς συνδικαιοδοσίας**, ὅπου αὐτές ἐκδηλώνονται, ἐμφανίζονται ταυτόχρονα καὶ ταυτόδηλα. Μόλις ἐμφανισθεῖ ἡ

μία, ἃς ποῦμε ἢ πρώτη (δύο ἐπισκοπές μαζί), γεννᾶ ἀμέσως, σταδιακά καί θεσμικά, καί τίς ἄλλες δύο. Τό Ἑσθονικό παράδειγμα εἶναι ἐνδεικτικό. Τό ἴδιο συμβαίνει καί ὅταν ξεκινᾶμε ἀπό τήν τρίτη περίπτωση, αὐτήν τῆς σύστασης, σέ προοπτική συνύπαρξης, δύο κατά τόπους Ἐκκλησιῶν στόν ἴδιο τόπο. Καί τότε συμβαίνει πάλι τό ἴδιο καί τό αὐτό, μόνο πῶς ἢ φορά εἶναι ἀντίθετη: Συστήνουμε πρῶτα τήν Ἐκκλησία καί μετὰ ἐγκαθιστοῦμε τούς ἐπισκόπους σέ διάφορες πόλεις, οἱ ὁποῖοι ἀρχίζουν νά συνυπάρχουν μέ ἄλλους ἐπισκόπους, γιά νά καταλήξουμε ἔτσι καί πάλι στήν πρώτη περίπτωση, αὐτήν τῶν δύο, ἢ καί (κάτι πού οἱ κανόνες δέν φαντάσθηκαν καί πού ἐμεῖς τό υἰοθετοῦμε ἀσύστολα σήμερα) περισσοτέρων ἀπό δύο, ἐπισκόπων στόν ἴδιο τόπο καί τήν ἴδια πόλη. Τό Οὐκρανικό παράδειγμα εἶναι ἐνδεικτικό. Καί αὐτό, γιά νά δοῦμε μέχρι ποίου σημείου οἱ τέσσερις ὁμόπρωτες ἀντιεκκλησιολογικές ἀποκλίσεις συνιστοῦν *συγκοινωνοῦν πρόβλημα*, κατά τό γνωστό φυσικό φαινόμενο τῆς ἀρχῆς τῶν *συγκοινωνούντων δοχείων*, γιατί ἀπλούστατα ἐκπορεύονται ἀπό τήν θεολογία τοῦ *συνεδαφικοῦ ριτουαλισμοῦ* (Ρωμαιοκαθολικοί), ἀπό τήν θεολογία τοῦ *πολλαπλασιαστικά ἄτυπου συνεδαφικοῦ ὁμολογιασμοῦ-confessionalismus* (Προτεστάντες) καί ἀπό τήν θεολογία τοῦ *ἐθνικοῦ μισσιονισμοῦ* καί τῆς Ἑθνικῆς Ἐκκλησίας (Ὁρθόδοξοι).

Συμπεράσματα

Σέ ἀντίθεση μέ τήν παλαιοδιαθηκική Ἰουδαϊκή παράδοση, ἢ ὅποια ἦταν *μονοκεντρική* (Ναός τῶν Ἱεροσολύμων) σέ σχέση μέ σύνολη τήν Οἰκουμένη, ἢ Ἐκκλησία ὑπῆρξε ἀπό τήν ἀρχή τῆς ἀνάπτυξής της κανονικῶς *πολυκεντρική ἀνά τήν Οἰκουμένη*. Ὅμως, κατά τήν διάρκεια τῆς Β΄ χιλιετίας μέχρι καί σήμερα, Ρωμαιοκαθολικοί, Προτεστάντες καί Ὁρθόδοξοι τήν μετατρέψαμε ἀντικανονικῶς σέ *συνεδαφική καί πολυαρχική τόσο κατά τόπον ὅσο καί ἀνά τήν Οἰκουμένη*. Καί ἡ *ἐκκλησιακή πολυαρχία* ἐκδηλώνεται πλέον σέ τέσσερα ὁμόπρωτα πολυαρχικά ἐπίπεδα: **1)** Τοπικῆς Ἐκκλησίας-Ἐπισκοπικό, **2)** Ἐπαρχιακῆς Ἐκκλησίας-Μητροπολιτικό, **3)** *Κατά τόπον* Αὐτονόμου Ἐκκλησίας, Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας, Αὐτοκεφάλου-Πατριαρχικῆς Ἐκκλησίας, Πατριαρχείου-[ἐπίπεδο] αὐτοκεφαλικό-πατριαρχικό καί **4)** Ἀνά τήν Οἰκουμένην Ἐκκλησίας-Ὑφηλιακό. Τήν εὐθύνη γι' αὐτό, σέ ὅλο τό εὔρος τῆς Β΄ χιλιετίας, φέρουν ἀκέραιη ἢ Ρωμαιοκαθολική Ἐκκλησία, ἀρκετές Προτεσταντικές Ἐκκλησίες καί μερικές Ὁρθόδοξες κατά τόπον Ἐκκλησίες. Ἀναλυτικώτερα:

Ἡ *Ρωμαιοκαθολική Ἐκκλησία* εὐθύνεται γιά τήν ριτουαλιστική συνεδαφικότητα (1099) πού δημιούργησαν *manu militari* οἱ Σταυροφορίες (1095-1204, μέχρι τό 1261)¹² καί ἐπιβεβαίωσαν ἢ παπική Ἐγκύκλιος τοῦ πάπα Πίου τοῦ Θ΄ τό 1847 καί στήν συνέχεια ἡ Α΄ Σύνοδος τοῦ Βατικανοῦ (1870),

¹² Ἀναλυτικά γιά τό ζήτημα αὐτό, βλ. Γρηγ. Δ. ΠΑΠΑΘΩΜΑ, *Κανονικά ἄμορφα (Δοκίμια Κανονικῆς Οἰκονομίας)*, Θεσσαλονίκη-Κατερίνη, ἐκδ. Ἐπέκταση (σειρά «Νομοκανονική Βιβλιοθήκη», ἀριθμ. 19), 2006, σελ. 145-173.

γεννώντας *συνεδαφικές* Ἐκκλησίες καὶ ἐκκλησιακὴ *πολυαρχία* σέ κανονικά ἐδάφη τῶν Πατριαρχείων τῆς Ἀνατολῆς στὰ τρία πρῶτα προαναφερθέντα ἐπίπεδα. Ὄταν οἱ ἀποφάσεις τῆς Α΄ Βατικανῆς Συνόδου (Πρωτεῖο-Παγκόσμια παπικὴ δικαιοδοσία) ἐπιβλήθηκαν καὶ κυριάρχησαν, τότε ἄρχισε ἡ Ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία νὰ διεκδικεῖ μοναδικότητα στὴν ἐκκλησιακὴ τῆς παγκοσμιότητα, νὰ θεωρεῖ, λόγῳ καὶ τῆς διεκδικούμενης ἐκκλησιακῆς μοναδικότητας, ἀποσχισθεῖσες (*dissidentes*), καὶ ὡς ἐκ τούτου ἀνύπαρκες, τίς ἄλλες Ἐκκλησίες (τῆς Ἀνατολῆς), μέ τίς ὁποῖες ἱστορικά βρισκόταν σέ *διακοπή κοινωνίας* (1054) καὶ ὄχι σέ *σχίσμα* (*sic*), καὶ νὰ φθάσει νὰ ὀλοκληρώσει τὴν ἐκκλησιακὴ τῆς μοναδικότητα σέ παγκόσμιο ἐπίπεδο μόλις πρὶν ἀπὸ λίγο, τὸ 2006, μέ τὴν ἀποποίηση τοῦ τίτλου τοῦ ἐκκλησιακοῦ ἐρείσματός της «Πατριαρχεῖο τῆς Ρώμης», πού τοῦ ἔδωσε ἐκκλησιολογικά ἡ Ἐκκλησία στὴν Α΄ χιλιετία (Δ΄ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος-451). Καὶ ἐνῶ ἱστορικά καὶ κανονικά ἡ Ἐκκλησία δέν ἐκχώρησε τέτοια ἐκκλησιακὴ ὑπόσταση στό Πατριαρχεῖο τῆς Ρώμης, ἡ Ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία αὐτοανακηρύσσεται σέ *Παγκόσμια Ἐκκλησία*, ὅπως ἔκανε προσφάτως καὶ ἡ Ρωσικὴ Ἐκκλησία μέσῳ τοῦ Καταστατικοῦ τῆς Χάρτη (1988/2000), καὶ προξενεῖ, ἔτσι, ἐξ ὀρισμοῦ *συνεδαφικότητα* καὶ ἐκκλησιακὴ *πολυαρχία* ἀνά τὴν Οἰκουμένη, συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς Ἀφρικῆς, ἐκ μέρους καὶ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν.

Οἱ **Προτεσταντικὲς Ἐκκλησίες** προκάλεσαν ὁμολογιακὴ συνεδαφικότητα καὶ ἐκκλησιακὴ *πολυαρχία* στοὺς κόλπους τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας στοὺς ἱστορικοὺς χώρους τοῦ Πατριαρχείου τῆς Ρώμης. Ἀλλά, *volentes nolentes*, δέν σταμάτησαν μόνο σέ αὐτό. Στὴν ἐποχὴ μας, οἱ Προτεσταντικὲς Ἐκκλησίες, στὴν προσπάθειά τους νὰ ἐνισχύσουν τὸ ἐσωτερικὸ ὁμολογιακὸ τους στρατόπεδο ἢ κάθε μία, ἄρχισαν νὰ συστήνουν Παγκόσμιες ὁμοειδεῖς Ὁμολογιακὲς Ἐκκλησίες (π.χ. Παγκόσμια Λουθηρανικὴ Ἐκκλησία, Παγκόσμια Εὐαγγελικὴ Ἐκκλησία, Παγκόσμια Μεθοδικὴ Ἐκκλησία, κ.ο.κ.), τὴν στιγμή πού ὑφίσταται ἀνά τὴν Ὑφήλιο ἡ «ἀνά τὴν Οἰκουμένην Ἐκκλησία» (κ. 57/Καρθαγένης καὶ 56/Πενθέκτης), ἀλλὰ καὶ τὴν στιγμή πού ... ὑφίστανται καὶ ἄλλες παράλληλες «Παγκόσμιες Προτεσταντικὲς Ἐκκλησίες». Σέ αὐτὴν τὴν σύμμεικτη φαινομενολογία, παρατηρεῖται βαθύτερα ἓνας «ἄτυπος πολλαπλασιασμός τῶν ἐκκλησιακῶν κυττάρων», πού στὴν ἱατρικὴ γλῶσσα τὸ φαινόμενο αὐτὸ ἀποκαλεῖται «καρκῖνος». Τὸ φαινόμενο αὐτὸ ἓναν ἱατρό θά τὸν προβλημάτιζε πολὺ· αὐτὸ ὅμως δέν προβλημάτιζει τοὺς θεολόγους οὔτε τίς Ἐκκλησίες, γιὰ νὰ ἀναζητήσουν τουλάχιστον τὴν παθογένειά του. Τὸ μόνο σίγουρο πάντως εἶναι ὅτι ἔτσι ἀποδεικνύεται καὶ σημαίνεται ὀρατὰ ἢ ὄλο καὶ περισσότερο προελαύνουσα *ἐκκλησιακὴ πολυαρχία* στὴν προοπτικὴ τοῦ *ἐκκλησιακοῦ παγκοσμιμοῦ* (*universalismus Ecclesiarum*).

Αὐτὴν τὴν ἀκατάσχετη ὁμολογιακὴ ἐκκλησιακὴ παγκοσμιοποίηση τῶν Δυτικῶν Ἐκκλησιῶν ἀκολουθοῦν κατὰ πόδας, ὡς μὴ ὄφελαν, καὶ οἱ **Ὁρθόδοξες Ἐθνικὲς Ἐκκλησίες**. Ἦδη τρεῖς ἀπὸ αὐτές (Κύπρου, Ρωσσίας, Ρουμανίας) ἀκολουθοῦν μέ συνοδικὴ ἀπόφαση καὶ *καταστατικά* (1980-2010) αὐτὴν τὴν ὁδὸ τοῦ ἐκκλησιακοῦ παγκοσμιμοῦ, ἐνσυνείδητα καὶ ἀπὸ ὅ,τι

φαίνεται ἐξ ἐκκλησιαστικῆς συλλογικῆς πεποιθήσεως, χωρίς φυσικά νά εἶναι καί οἱ μόνες. Ὑπάρχουν καί ἄλλες πού συμπλέουν στήν πράξη μέ αὐτό τό ἀντιεκκλησιολογικό ὄραμα, χωρίς νά τό διακηρύσσουν τόσο ἠχηρά. Εὐτυχῶς ὄχι ὅλες... Ἐξ ἄλλου, τό πρόβλημα τῆς λεγομένης «Διασπορᾶς» (*sic*) εἶναι ἀπόρροια, ἐπίσης, αὐτῆς τῆς ἑτεροκεντρισμένης ὑπερόριας τακτικῆς καί παγκοσμιακῆς στρατηγικῆς μερικῶν Ὁρθοδόξων Ἐθνικῶν κατά τόπους Ἐκκλησιῶν. Καί τό ἐκκλησιο-κανονικό αὐτό πρόβλημα δέν ὀφείλεται στό ὅτι ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία εἶναι *πολυκεντρική* ἦταν πάντοτε ἔτσι. Αὐτό ὀφείλεται στό ὅτι ἡ νοοτροπία τῆς ἤδη παγκοσμιοποιημένης Ἐθνικῆς Ἐκκλησίας γίνεται οὐσιαστικά ἡ γενεσιουργός αἰτία τῆς ἀντικανονικῆς ὑπάρξεως ἐκκλησιαστικῆς «Διασπορᾶς». Ἐπομένως, τό πρόβλημα ἐγκτεται ἀκριβῶς στό γεγονός ὅτι κάποιες Ὁρθόδοξες Ἐθνικές κατά τόπους Ἐκκλησίες ἐπέλεξαν νά δραστηριοποιηθοῦν ὑπερόρια σέ παγκόσμια προοπτική καί, ὡς ἐκ τούτου, ἀπολύτως ἀντικανονικά, καί προκάλεσαν..., καί προκαλοῦν ἐθνοφυλετική *ἐκκλησιακή συνεδαφικότητα* καί *ἐκκλησιαστική πολυαρχία* κατά τόπους, μὴν ἐπιτρέποντας ἐν τέλει τό κάθε κατά τόπον Ἐκκλησιακό Σῶμα νά εὐδοκιμήσει ἀρμονικά.

Κοντολογίς, καμμία κοινωνία δέν μπορεῖ νά ὑπάρξει ἀνάμεσα σέ Ἐκκλησίες ἀπό τίς ὁποῖες ἡ κάθε μία διατείνεται ὅτι διαθέτει *παγκόσμια δικαιοδοσία*. Ἄς ἐπιδείξουμε ἕναν τίμιο ρεαλισμό. Καί μόνον τό γεγονός ὅτι μία τέτοια κατά τόπον Ἐκκλησία θεωρεῖ πῶς κατέχει *ἐκκλησιακή αὐτοπληρότητα* καί γιά τόν λόγο αὐτό δύναται μέ αὐτάρκεια καί ἀπό μόνη της νά καλύψει σύνολη τήν Ὑφήλιο, δέν ἀπομένουν πράγματι περιθώρια γιά ἐκκλησιακή κοινωνία μέ τίς ἄλλες ὁμώνυμες κατά τόπους Ἐκκλησίες. Στό πλαίσιο καί στήν ἐποχή, ὅπως εἶναι ἡ δική μας, τοῦ πολυ-ομολογιασμοῦ τῶν Ἐκκλησιῶν, «*Παγκόσμιες Ἐκκλησίες*» μπορεῖ νά ἔχουμε, καί ἔχουμε πολλές, γιατί αὐτό συνάδει μέ τήν *ἐγκόσμια ἐσχατολογία* πού τίς διακατέχει, ἀλλά ἀπό ἐκκλησιολογική καί κανονική ἄποψη, «ἀνά τήν Οἰκουμένην Ἐκκλησία» δέν μποροῦμε νά ἔχουμε παρά μόνον μία, μοναδική καί μόνη. Εἶναι πλέον γεγονός ὅτι ἡ Μετα-νεωτερικότητα προκάλεσε ἐν πολλοῖς καί σέ πολλά ἐπίπεδα *Μετα-εκκλησιαστικότητα*. Γι' αὐτό καί σχετικοποιήθηκαν σήμερα τά ἐκκλησιο-κανονικά κριτήρια σύστασης καί συμπεριφορᾶς μιᾶς Ἐκκλησίας ὅπου γῆς, ὅπως ἐνήργησε προσφάτως τό Ρωσικό Πατριαρχεῖο ἐναντι τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας, ἐξανεμίζοντας ὅλες τίς κανονικές προσδοκίες γιά κανονική ἐναρμόνιση καί πορεία στήν ἱστορική συνέχεια. Ἔτσι, τό Ἐκκλησιακό Σῶμα ἐμφανίζει ἐκδηλα μία ἀδυναμία συγκερασμοῦ αὐτοῦ πού παραλάβουμε, μέ τά σύγχρονα δεδομένα πού ὁ συνεχῶς μεταβαλλόμενος κόσμος μᾶς ἐπιβάλλει. Γι' αὐτό ἀκριβῶς καί ἡ πολλαπλή κραυγαλέα ἀντιφατική μας συμπεριφορά στήν Ἐκκλησιολογία καί τήν ἐκκλησιακή Κανονικότητα. Μέ ἄλλα λόγια, τέλος, ἡ *πολυ-εκκλησιαστικότητα* σέ ἕναν τόπο γεννᾷ *πολυ-κανονικότητα* καί, κατ' ἐπέκταση, «σύγχυση Ἐκκλησιῶν» (κ. 2/Β') σέ ὅλα τά ἐπίπεδα πού προαναφέρθηκαν, γεννᾷ μία *πρισματική κανονικότητα* ἐντός τῆς Ἐκκλησίας ἀθεράπευτη καί, ὡς ἐκ τούτου,

έκκλησιολογικές κραυγαλέες αντιφάσεις και πολυ-αντικανονικότητα. Και όσο θά μένουμε αδιάφοροι μπροστά σέ αὐτήν τήν προελαύνουσα πολυεπίπεδη ἀλλοτρίωση τῆς Ἐκκλησίας, ἡ θεραπεία της θά γίνεται ὄλο και πιά ἀνέφικτη. Γιά νά ἐπαληθεύεται ἀκόμη μία φορά ἡ ἐκπεφρασμένη ἤδη ἀπό τόν 4ο αἰώνα κανονική ἀγωνία τοῦ Μ. Βασιλείου γιά ἓνα τόσο μεῖζον θέμα: «Πάνυ με λυπεῖ, ὅτι ἐπιλελοίπασι λοιπόν οἱ τῶν Πατέρων κανόνες, καί πᾶσα ἀκρίβεια τῶν ἐκκλησιῶν ἀπελήλαται· καί φοβοῦμαι μή κατά μικρόν τῆς ἀδιαφορίας ταύτης ὁδῶ προΐούσης, εἰς παντελῆ σύγχυσιν ἔλθῃ τά τῆς Ἐκκλησίας πράγματα» (κ. 89/Βασιλείου). Καί αὐτό πού φοβόταν, συνέβη ἤδη καί προελαύνει στήν ἐποχή μας πρός τήν συνολική ὀλοκλήρωσή του...

Καί ἀκόμη, τά ἐκκλησιολογικά προβλήματα σύνολης τῆς Β΄ χιλιετίας, τά ὁποῖα καί τήν χαρακτηρίζουν κυρίαρχα καί κατ' ἀποκλειστικότητα, ὄχι μόνον δέν ἔχουν ἐπιλυθεῖ, ἀλλά καί τείνουν ἀύξανόμενα, καί ἀπ' ὅ,τι δείχνουν τά πράγματα, τά προβλήματα αὐτά κληροδοτοῦνται πανηγυρικά καί στήν Γ΄ χιλιετία. Τί μέλλει, λοιπόν, γενέσθαι; Ἡ λύση φαίνεται νά δίνεται ἐκεῖ κάπου σέ μία παραβολή τοῦ ἴδιου τοῦ Χριστοῦ πού λέει ὅτι ὑπάρχουν κάποιες κατηγορίες προβλημάτων πού θά λυθοῦν μόνον μέ τόν ...θερισμό (πβ. Μθ 13, 29-30), ἐφ' ὅσον ἐμεῖς δέν κάνουμε τίποτε στήν κατεύθυνση αὐτή· «ὁ δέ θερισμός συντέλεια τοῦ αἰῶνός ἐστιν» (Μθ 13, 39). Ὅλοι συμφωνοῦμε (καί σιωπηρά καί σκανδαλωδῶς ἀποδεχόμεθα), ὅτι ἡ ριτουαλιστική ἐκκλησιολογία (Ρωμαιοκαθολική Ἐκκλησία), ἡ ὁμολογιακή ἐκκλησιολογία (Προτεσταντικές Ἐκκλησίες) καί ἡ ἔθνοφυλετική ἐκκλησιολογία (Ὁρθόδοξες Ἐθνικές Ἐκκλησίες) συνιστοῦν ζιζάνια στήν ζωή τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, γιατί τήν καταργοῦν..., γιατί τήν ἐκμηδενίζουν...· μόνον πώς τά ζιζάνια αὐτά προέρχονται ἔσωθεν, ἀπό ἐμαῶς, καί ὄχι ἀπό τούς θύραθεν...

Ἄν ἀτενίσουμε τήν Ἱστορία, θά παρατηρήσουμε, ὅτι οἱ ἐκκλησιαστικές διαιρέσεις ἐπιφέρουν ἐνίοτε καί πολιτικές ἀλλαγές. Ἡ Εὐρώπη εἶναι ὁ κατά κυριολεξία, ἄν ὄχι ὁ ἀποκλειστικός, χῶρος αὐτῆς τῆς ἱστορικῆς τραυματικῆς ἐμπειρίας. Γι' αὐτό καί ἡ Εὐρώπη ἔχει ἰδιαίτερα καταπονηθεῖ ἀπό τίς διάφορες θρησκευτικές (χριστιανικές) διαιρέσεις στό παρελθόν καί στό παρόν (ἐξ οὗ καί ὁ ἀποκλεισμός τῆς μνείας τοῦ Χριστιανισμοῦ ἀπό τό ὑπό διαμόρφωση Εὐρωσύνταγμα), καί περισσότερο ἀπό τίς πολλές χριστιανικές ὁμολογίες, ὅπως καί ἀπό τίς ἐτερόκλητες ἢ ἀντιθετικές ἀποκλίσεις τους. Ἀλλά δυστυχῶς καί γιά τήν Εὐρώπη, θά πρέπει νά ἀναμένει καί αὐτή τόν ...θερισμό..., μιά πού οἱ Χριστιανικές Ἐκκλησίες δέν κάνουν τίποτε ἄλλο χίλια χρόνια τώρα ἀπό τό νά διαροῦν τό ἐνιαῖο ἀνθρώπινο γένος, τοῦ ὁποίου κλήθηκαν νά διατηρήσουν σωτηριολογικά τήν ἐνότητα (πβ. Ἰω. 17, 11. 21-22)!... Ὁ λόγος ἀκούγεται σκληρός..., ἴσως καί νά εἶναι..., ἀλλά ἡ ἐκκλησιο-κανονική πραγματικότητα αὐτή καθ' ἑαυτήν εἶναι πιά σκληρή καί ἀπό τόν διαπιστωτικό λόγο...

II. Ένδεικτικές Προτάσεις

Έκκλησιο-κανονικοί προβληματισμοί σχετικοί με περαιτέρω ενέργειες

Στήν συνέχεια, σύμφωνα με *σύνολη* τήν μακραίωνη Έκκλησιακή Κανονική Παράδοση, κρίνεται σκόπιμο νά καταθέσουμε κάποια έκκλησιο-κανονικά δεδομένα, κάποιες προτάσεις καί κάποια στοιχεῖα γενικώτερου προβληματισμοῦ γιά πιθανές μελλοντικές ἀποφάσεις, στοιχεῖα πού μᾶς παρέχονται ἢ ἀπηχοῦνται ἀπό αὐτήν τήν μακραίωνη καί *διαχρονική* Κανονική Παράδοση τῆς Ἐκκλησίας, ἀποτιμώντας μερικές σύγχρονες πτυχές τοῦ Κανονικοῦ *ζητήματος* τοῦ μόλις προκύψαντος ἀπό τήν Συνοδική ἀπόφαση τοῦ Πατριαρχείου τῆς Ρωσσίας.

1. Σύμφωνα μέ τήν πρόσφατη **Συνοδική ἀπόφαση τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρωσσίας (2019)** καί μέ βάση τόν **Καταστατικό Χάρτη της (1988 καί 2000) συνδυαστικά...**, ὅλες ἐκεῖνες οἱ ἐνορίες πού δημιουργήθηκαν διαφορότροπα μέ πρωτοβουλία της στήν Ἡπειρο τῆς Ἀφρικῆς ἀφαιροῦνται ἀπό τήν *κανονικῶς προβλεπόμενη καί ἐδαφικῶς ὑπάρχουσα μόνη δικαιοδοσία* τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας. Οἱ δύο αὐτές παράμετροι, ἡ *καταστατική* καί ἡ *συνοδική*, δέν ἀποκλείουν καί μελλοντικά τό ἐνδεχόμενο δημιουργίας ἐνοριῶν κατά βούλησιν ὅπου δεῖ, καθῶς καί δομῶν ἱεραποστολῆς παράλληλων μέ τίς κανονικῶς προϋπάρχουσες, γιά νά μὴν εἰπωθεῖ ὅτι τό ἐνθαρρύνουν..., ὅπως ἀρχίζει ἤδη νά διαφαίνεται ἀπό διάφορες ἐνέργειες καί δηλώσεις Ρώσσιων ἱεραρχῶν. Αὐτό δηλώνει ἐξ ὀρισμοῦ ὅτι τό Πατριαρχεῖο τῆς Ρωσσίας ἔλαβε συνοδική ἀπόφαση νά νοσφίζεται ἐκκλησιακή δικαιοδοσία πού δέν τοῦ ἀνήκει... Ἔτσι τό Πατριαρχεῖο Ἀλεξανδρείας ἔχει νά ἀντιμετωπίσει δύο μεγάλα διαδοχικά καί ἀλυσιδωτά μέτωπα, τά ὁποῖα καλύπτει συλλήβδην ἡ Ρωσική συνοδική ἀπόφαση τοῦ 2019: τήν **ἀντικανονική εἰσπήδηση** καί τήν **ἐκκλησιακή συνεδαφικότητα**. Μέ τήν ἀπόφασή τους αὐτή, ἐπομένως, οἱ Ρῶσσοι δέν θά παραμείνουν ἐκ συνοδικοῦ ὀρισμοῦ στό νά ἔχουν ἀπλῶς μία ὑπερόρια ἐκκλησιαστική παρουσία μέ σημειακές δραστηριότητες –ἔστω καί ἀντικανονικές–, ἀλλά θά προχωρήσουν *καταστατικά* καί θά προκαλέσουν συνεπαγόμενα καί ἐκκλησιακή *συνεδαφικότητα* μέ διοργάνωση ἀντίστοιχων δομῶν, γεγονός πού (θά) ἐκμηδενίζει τήν Ἐκκλησία σέ ἕναν τόπο, γιατί θά ἐμφανίζει τήν φενάκη πού ἀναγνωρίζεται, λαθεμένα σήμερα, ὡς *πρισματική κανονικότητα*. Αὐτό προδίδεται καί ἀπό τό γεγονός ὅτι υἱοθέτησαν στήν ἀπόφασή τους αὐτή τήν *πολιτική λογική τῶν ἀντιποίνων*... Αὐτό ἔχουν πράξει καί πράττουν καί σέ ἄλλα μέρη τοῦ Πλανήτη.

2. Ἡ *εἰσπήδηση*, ὡς ἀντικανονική πράξη, διακρίνεται σέ δύο κατηγορίες: α) **Περιστασιακή εἰσπήδηση**, μέ στιγμαῖα καί σημειακή μυστηριακή δράση, ἡ γνωστή ὡς «παρ' ἐνορίαν πράξη», ἥτοι λόγου χάριν μία αὐτονομημένη τέλεση μιᾶς Θείας Λειτουργίας ἢ ἐνός μυστηρίου ἄνευ τῆς ἐπιτόπιας καί οἰκείας Ἐκκλησιακῆς ἀρχῆς (Τοπικός ἐπίσκοπος, Προκαθήμενος, Ἱερά Σύνοδος), καί β) **Θεσμοθετημένη εἰσπήδηση**, μέ *κυριαρχικά* ἐκκλησιακά *ιδιώματα* καί μέ χαρακτηριστικά τήν *μόνιμη* καί τήν ὀλοένα καί περισσότερο αὐξανόμενη

δράση στά κανονικά εδάφη μιᾶς ἄλλης κατά τόπον Ἐκκλησίας, συνοδευόμενη ἀπό τήν σύσταση Ἐνορίας-Ἐπισκοπῆς (πβ. κ. 8/Α'), Μητρόπολης (πβ. κ. 12/Δ') ἢ ὁμώνυμης κατά τόπον Ἐκκλησίας (πβ. κ. 39/Πενθέκτης, καθώς καί κ. 57/Καρθαγένης καί 56/Πενθέκτης). Ἡ δευτέρη αὐτή περίπτωση ἀντικανονικῆς εἰσπήδησης ἀποκαλεῖται μέ τόν σύγχρονο κανονικό ὄρο «ἐκκλησιακή *συνεδαφικότητα*» καί εἶναι ἡ μορφή ἐκείνη πού συνοδικά, συστηματικά καί προληπτικά κατεδίκασαν μέ τρόπο ad hoc, ὅπως ἀναλύθηκε ἀνωτέρω, στό Α' μέρος τῆς Προθεωρίας, τρεῖς (3) Οἰκουμενικές Σύνοδοι (Α'-325, Δ'-451, Πενθέκτη-619) καί μία (1) Τοπική Σύνοδος (Καρθαγένη-419). Ὡστόσο, προϋποθέσεις πρόκλησης μιᾶς τέτοιας θεσμοθετημένης εἰσπήδησης προσφέρεται εὐχερῶς ἀπό διατάξεις, ὅπως καταδείχθηκε παραπάνω, τοῦ ἐν ἰσχύι Καταστατικοῦ Χάρτη τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρωσσίας (πβ. ΚΧΕ/Ρ-1988 καί 2000, Ἄρθρο I, § 3), ὁ ὁποῖος συνιστᾷ τόν ἀκριβῆ ὄρισμό τῆς θεσμοθετημένης εἰσπήδησης, μέ *διατάξεις παγκοσμίων ἐκκλησιαστικῶν ὀραματισμῶν*...

3. Ἡ διακοπή ἐκκλησιακῆς κοινωνίας, ἤτοι τό Συλλεΐτουργο καί ἡ Διπτυχική μνημόνευση, διακόπτεται μόνον ὅταν ὑφίσταται ζήτημα δημόσιας ἀντι-θεολογικῆς/αἰρετικῆς δήλωσης «γυμνῆ τῇ κεφαλῇ» περί τήν πίστη. Γιά ὅλα τά ἄλλα κανονικῆς φύσεως θέματα ὑπάρχει ἡ συνοδική ὁδός, ἀκριβῶς διότι *τό ζεῖν καί τό διοικεῖν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τελοῦνται συνοδικῶς*. Ἡ *συνοδικότητα* ἐμπεριέχει ἐξ ὀρισμοῦ συμφωνία, διαφωνία, διαφορετικότητα στίς προσεγγίσεις, διαμαρτυρία καί ὅλα τά συναφῆ. Ὅλα αὐτά εἶναι ἀκέραια συνοδικά καί ἀμοιβαῖα δικαιώματα γιά ὅλες τίς κατά τόπους Ἐκκλησίες. Κατ' ἐπέκταση, ἀκόμη καί γιά τήν ὅποια ἀρνητική περίπτωση, οἱ διακοπές τοῦ συλλεΐτουργο καί τῆς μνημόνευσης ὑλοποιοῦνται ὡς πανεκκλησιακή συνοδική ἀπόφαση καί εἶναι δεσμευτική γιά ὅλους. Ἐπομένως, ἡ ὅποια *μονομερῆς συνοδική ἀπόφαση* διακοπῆς κοινωνίας γιά πανεκκλησιακά καί πανορθόδοξα ζητήματα εἶναι ἐκκλησιο-κανονικά καί αὐθαίρετη καί καταχρηστική, καί μέ τήν ἔννοια αὐτή μὴ ἀποδεκτή.

4. Μέσα στό ἴδιο ἔτος 2019, ἡ αὐτή Σύνοδος τοῦ Πατριαρχείου τῆς Ρωσσίας ἐξέδωκε, γιά *ἀνυπόστατο θεολογικά καί ἐκκλησιο-κανονικά λόγο*, ἀπόφαση διακοπῆς κοινωνίας γιά δύο Παλαίφατα Πατριαρχεῖα μέ ἐντελῶς διαφορετικό περιεχόμενο καί καινοφανῆ ἀποκλίνουσα στόχευση πολιτικῆς χροιάς, ἤτοι μία **καθολική** διακοπή κοινωνίας ἐναντίον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως καί μία **ἐπιλεκτική** διακοπή κοινωνίας ἐναντίον τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας. Ἐπί πλέον, γιά τό Πατριαρχεῖο Ἀλεξανδρείας, ἡ **ἐπιλεκτική** αὐτή διακοπή κοινωνίας συνοδεύεται καί ἀπό τό ἀπαράδεκτο θεολογικά καί ἐκκλησιαστικά μέτρο λήψης *...ἀντιποίνων* (!) κοσμικῆς καί πολιτικῆς σύλληψης, γεγονός πού ἀπάδει ἀπό πλευρᾶς *ἐκκλησιαστικοῦ ἤθους ὄντολογικοῦ* καί προδίδει νοοτροπίες ἐκκοσμικευμένες καί ἐγκόσμιες. Μεταξύ τῶν «ἀντιποίνων» αὐτῶν προβλέπεται μετατροπή τῆς Ρωσικῆς Πατριαρχικῆς Ἐκπροσώπησης στήν Ἀλεξάνδρεια, σέ **τηλε-ενορία** τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρωσσίας στό Κάιρο στους κόλπους τοῦ οἰκείου Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας, ἕνα γεγονός προκλητικώτατης καί ἀπύλωτης **εἰσπήδησης** πού θά προκαλέσει ἐκ νέου τό ἀντιεκκλησιολογικό καί ἀντικανονικό πρόβλημα τῆς ἐκκλησιακῆς **συνεδαφικότητας**, ἐν εἴδει **τηλε-μητροπόλεων**, καί, ὡς ἐκ τούτου, τήν ἐγκαθίδρυση ἐκκλησιαστικῆς **πολυαρχίας** σέ ἕναν τόπο ἀποκλειστικῆς

έδαφικῆς μοναδικότητος. Μὲ ἄλλα λόγια, ἡ *συνεδαφικότητα* καὶ ἡ παρεπόμενη *πολυαρχία* πού προκύπτει ἀπὸ τὴν ρωσικὴ συνοδικὴ ἀπόφαση θὰ καταλύσει καὶ θὰ καταλύει τὴν προβλεπόμενη ἐκκλησιο-κανονικῶς ἀποκλειστικότητα τῆς μοναδικῆς Ἐκκλησιακῆς ἀρχῆς τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας στὴν Ἀφρικανικὴ Ἠπειρο. Ἐπίσης, ἡ πρόσφατη *ἐπιλεκτικὴ* διακοπὴ κοινωνίας διαφαίνεται ὅτι ἔχει στόχευση καὶ προοπτικὴ τὴν ἀποκόμιση ρωσικῶν συλλογικῶν ὠφελειῶν ἀπὸ τὴν κατὰ τεκμήριο ἐπιδιωκόμενη διάσπαση τοῦ Σώματος τῶν Ἐπισκόπων τῆς Ἀλεξανδρείας, ὡσάν νὰ υἱοθετεῖται τὸ μακιαβελικὸ σύστημα τοῦ «διαίρει καὶ βασιλευε»!... Ἀτενίζοντας τὸ ἐν λόγω ζήτημα ἀπὸ μία ἄλλη ὀπτικὴ, εἶναι σημαντικό νὰ τονισθεῖ ἐδῶ ὅτι, μὲ τὸν τρόπο πού δομήθηκε καὶ διατυπώνεται ἡ συνοδικὴ ἀπόφαση, αὐτὴ στοχοποιεῖ *volentes nolentes* τὴν ὀργανικὴ ἐνότητα τῆς Συνόδου τοῦ Πατριαρχείου καὶ αὐτοῦ τοῦ ἰδίου. Ἐάν δὲ δέν προληφθεῖ αὐτὴ ἡ ἀπόπειρα *ἐγκαίρως καὶ ἐν τῇ γενέσει τῆς*, γιὰ νὰ μὴν ἔχει πρακτικὴ ἀξία καὶ ἐφαρμογὴ σὲ βάθος χρόνου, ἡ ὑλοποίησίν τῆς μὲ τέτοιες ἀθαιρέτες συμπεριφορὲς θὰ καταστρέψουν τὸ ἤδη ἐπιτελεσθέν μέχρι σήμερα ἔργο τῆς Ἱεραποστολῆς στὴν Ἀφρικὴ, συστήνοντας εὐκολότροπα *τηλε-Ἐκκλησία* καὶ *τηλε-Πατριαρχεῖο* (κάτι ἀνάλογο σάν καὶ αὐτὲς τὶς τηλε-Ἐκκλησίες πού σύστησε ἡ Ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία μετὰ τὶς Σταυροφορίες στοὺς χώρους τῆς Ἀνατολῆς), υἱοθετώντας ὡς συνέχεια τῆς εἰσπήδησης ἀνοίκειες ρωσικὲς τακτικὲς σάν καὶ αὐτὴν τοῦ *κατασκευασμένου* «...μένων τῶν ἰθαγενῶν ἐναντίον τῶν Ἑλλήνων» (*sic*)..., ἢ καὶ σάν καὶ τὴν προειδοποίησι Ρώσσοι ἀξιωματοῦχου γιὰ «ἀντάρτικο Ἀφρικανῶν κληρικῶν» (!), ὑποκινούμενα ἀπὸ τοὺς ἴδιους μὲ βάση τὶς γνωστὲς πολιτικὲς μεθόδους...

5. Ἄς μὴν ὑπάρξει ἐφησυχασμὸς ἐκ μέρους τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας μπροστὰ στοῦ γεγονότος ὅτι ἡ ρωσικὴ συνοδικὴ ἀπόφαση κεῖται παντελῶς ἐκτός κανονικοῦ πλαισίου. Ἐάν τελικὰ προβοῦν σὲ εἰσπήδηση, αὐτὴ θὰ εἶναι, κατὰ τὰ ἄλλα, *νόμιμη* καὶ *καταστατικὴ*, μὲ μία λέξη: *νομο-καταστατικὴ*, δηλ. τὰ ἐκκλησιαστικὰ αὐτὰ μορφώματα πού θὰ δημιουργήσουν, θὰ *νομοκατασταθοῦν!* Ἐπισημαίνεται μόνον ὅτι αὐτὸ πού προτίθενται νὰ ὑλοποιήσουν οἱ Ρῶσσοι, μὲ *ἐκκλησιακὴ συνεδαφικότητα* καὶ *ἐκκλησιαστικὴ πολυαρχία*, ὡς ἐφαρμογὴ τῆς συνοδικῆς τῆς ἀπόφασης, συνάδει *νομικὰ* τόσο μὲ τὴν κείμενη νομοθεσία τῶν κατὰ τόπους Κρατῶν στὴν Ἀφρικὴ ὅσο καὶ μὲ τὴν Εὐρωπαϊκὴ/Διεθνῆ Συνθήκη τοῦ Ἄμστερνταμ-1996 (ἄρθρο 9), ἡ ὁποία προσφέρει διεθνῆ κατοχύρωση καὶ νομικὴ προστασία σὲ κάθε *ὑπαρκτὴ* καὶ *γνωστὴ* Θρησκευτικὴ Κοινότητα, ἀδιαφορώντας παγερά γιὰ τὴν ἐκκλησιο-κανονικὴ παράμετρο τοῦ ζητήματος καὶ γιὰ αὐτὰ πού ἔχει ὡς ...«κανονικὲς εὐαισθησίες» ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία ἀνά τὴν Οἰκουμένη. Καὶ μόλις παγιωθεῖ ἡ κατάστασι αὐτὴ *νομοκαταστατικὰ*, ἀργότερα..., ἀβρόχοις ποσίν καὶ πολὺ ἄνετα, θὰ συστήσουν Ἐκκλησιαστικὲς καὶ Θεολογικὲς Σχολές, ὅπως πραγματοποιήσαν προσφάτως στὴν Ἑσθονία καὶ στοῦ Παρίσι...

6. Τὴν *λογικὴ τῶν ἀντιποίνων* οἱ Ρῶσσοι ἐκκλησιαστικοὶ ταγοὶ τὴν υἱοθέτησαν καὶ στὴν ἀπόφασίν τους διακοπῆς κοινωνίας καὶ μὲ τὴν Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, «ἀπειλώνοντας» καὶ διατεινόμενοι ὅτι θὰ ἐντάξουν στὴν δική τους ἐκκλησιακὴ κοινωνία, ὑπονοεῖται *καταστατικὰ*, τὶς Παλαιοημερολογητικὲς Κοινότητες-Ἐκκλησίες τῆς Ἑλλαδικῆς ἐπικράτειας, ὡς ἀντιστοίχησι μὲ αὐτοὺς πού οἱ ἴδιοι θεωροῦσαν «σχισματικούς» (*sic*) στὴν Οὐκρανία. Αὐτὸ καὶ

μόνον τό γεγονός, ἔστω καί ὡς «ἀπειλή» (μέ ἄδηλες σκόπιμες καί ἐδῶ προθέσεις εἰσπήδησης), φανερώνει ὅτι τά ἐπιχειρήματά τους καί οἱ πράξεις τους δέν διαθέτουν ἐκκλησιο-κανονικά ἐρείσματα, ἐνῶ τούς ἴδιους τούς διακρίνει, ἐάν τό παρατηρήσει κανείς ἐνδελεχῶς, θεολογική καί κανονική ἀσυνέπεια.

7. Καί ἀκόμη, μέ ἀφορμή τήν ληφθεῖσα συνοδική ἀπόφαση, τίθεται ἕνα διττό ἐρώτημα:

α. Ἐάν ἡ ἀπόφαση τοῦ Ρωστικοῦ Πατριαρχείου *εἰσπήδησης* (καί, κατ' αὐτούς, ...*καταστατικῆς διείσδυσης*) στό Ἀφρικανικό ἔδαφος ἐμπεριέχει κανονική ὀρθότητα καί εἶναι ἐκκλησιο-κανονικά ἢ ἐνδεδειγμένη, γιατί δέν προηγήθηκε τοῦ γεγονότος τοῦ Οὐκρανικοῦ Αὐτοκεφάλου, ἀλλά συναρμόζεται μέ αὐτό, καί μάλιστα ἀμέσως μετά τήν χρονική στιγμή πού τό Πατριαρχεῖο Ἀλεξανδρείας ἐπεκύρωσε τό Ἐκκλησιακό Αὐτοκέφαλο τῆς Οὐκρανίας; Γιατί, λοιπόν, δέν προβαίνει σέ μία τέτοια πράξη πρὶν ἢ καί κατά πολύ μετά καί σέ ἀνύποπτο-ἀνεξάρτητο χρόνο, ἀλλά ὁμόχρονα καί ταυτόχρονα;

β. Ἀπό πότε ἡ διαφωνία γιά ἕνα ἐκκλησιο-κανονικό ζήτημα συνεπάγεται πρόκληση *ἀντιποίνων* κοσμικοῦ καί πολιτικοῦ τύπου; Μέ ἄλλα λόγια, εἶναι σαφῶς ἄλλο τό «διαφωνεῖν» γιά ἕνα γεγονός πού συμβαίνει μέσα στήν Ἐκκλησία καί ἐπιλυεῖν αὐτό συνοδικῶς, καί εἶναι σαφέστατα ἄλλο τό προβαίνει στήν ἄγνωστη γιά τήν δισχιλιετῆ ἐκκλησιο-κανονική πράξη καί παράδοση τῆς Ἐκκλησίας, αὐτήν τῶν ὅποιος μορφῆς κοσμικῆς προέλευσης *ἀντιποίνων* (!), ἢ ὅποια μάλιστα δέν διαθέτει οὐδέν ἐκκλησιο-κανονικό ἔρεισμα καί ἀντίκρυσμα.

8. Τέσσερις (4) Ἐκκλησίες ἔχουν ἐκδηλωθεῖ ἄμεσα καί ἐπίσημα γιά τό Ἐκκλησιακό Αὐτοκέφαλο στήν Οὐκρανία, κατά χρονολογική σειρά οἱ ἐξῆς: Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο, Ἐκκλησία Ἑλλάδος, Πατριαρχεῖο Ἀλεξανδρείας καί Πατριαρχεῖο Ἱεροσολύμων. Ἡ στάση τῶν Ρώσων εἶναι παντελῶς διαφορετική γιά τήν κάθε κατά τόπον Ἐκκλησία. Καί ὄχι τυχαῖα... Ἀπέναντι στίς δύο πρῶτες, ἡ στάση τους ἐμφανίζεται ὡς «ἀκραιφνής» Διακοπή κοινωνίας (παρά τά ἀνόητα παρατράγουδα μέ τούς λαϊκούς γιά τήν περίπτωση κοινωνίας μέ τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο). Ἔχει ἄμεσο ἐνδιαφέρον γιά τό ὑπό ἐξέταση ἐδῶ ζήτημα ἢ διαφορότροπη στάση ἀπέναντι στά δύο παλαιά Πατριαρχεῖα τῆς Ἀνατολῆς. Στό μέν Πατριαρχεῖο Ἀλεξανδρείας ἀποφασίσθηκε ἡ στάση *διακοπῆς κοινωνίας* μέ υἰοθέτηση ἀπεριόριστης εἰσπήδησης καί πρόκλησης συνεδαφικότητας, ἐνῶ γιά τό Πατριαρχεῖο Ἱεροσολύμων «πρόλαβαν καί ἔλαβαν» οἱ ἴδιοι οἱ Ρῶσοι ἱεράρχες τήν πρωτοβουλία, πρὶν ἐκεῖνο προλάβει νά ἐκδηλωθεῖ ἐπίσημα καί δημόσια, ἐνεργώντας μέ «δελεαστικές» (!) ἀντιπροτάσεις παντελῶς ἐξω-κανονικές καί ἐκτός κανονικοῦ πλαισίου. Μέ ἄλλα λόγια, τά δύο τελευταῖα παλαιά Πατριαρχεῖα ἀντιμετωπίζονται ἐκ μέρους τῶν Ρώσων ἐκκλησιαστικῶν ταγῶν ὡς ...«ἀδύναμος κρίκος» (*sic*), σέ ἀντίθεση μέ τίς δύο πρῶτες κατά τόπους Ἐκκλησίες, θεωρούμενες ὡς «συμπαγεῖς» στό Ὁρθόδοξο στερέωμα. Ἡ Ἀφρική ἀποτελεῖ τήν πρώτη ἀπόπειρα λήψης μέτρων μελλοντικῶς ὑλοποιήσιμων, σάν αὐτῶν πού

έξηγγέλθησαν με τήν συνοδική απόφαση του περασμένου Δεκεμβρίου 2019. Και από εκεί θα ξεκινήσουν!... Αυτό ήδη φάνηκε με τήν απόφαση αυτή και τίς αντίστοιχες διακηρύξεις... Στην περίπτωση δέ του έτερου παλαιόφατου Πατριαρχείου, εκεί υιοθέτησαν άλλη οδό...

9. Δικαίωμα *άκοινωνησίας* έχει ή κάθε κατά τόπον Έκκλησία να επιβάλει στά «ένδότερα του καταπετάσματος» της και επί του κανονικού της εδάφους, άνευ ούδεμιās λογοδοσίας προς τούς έξωθεν. Για *πανεκκλησιακά*, ώστόσο, ζητήματα απαιτείται *ad hoc* Πανορθόδοξη Σύνοδος ή, λόγω του επείγοντος, Συνοδική συνάντηση τών Προκαθημένων τών Όρθοδόξων κατά τόπους Έκκλησιών (όπως στά τελευταία χρόνια συνέβη για διαφορετικά γεγονότα, με τήν Έκκλησία τής Βουλγαρίας-1998 ή για τήν περίπτωση έκλογής του Πατριάρχη Ίεροσολύμων-2005). Συνεπώς, ή εξαπολυθεισα *έπιλεκτική* άκοινωνησία με συνοδική απόφαση θεσμοθετημένης εισπήδησης προς τό Πατριαρχείο Αλεξανδρείας, ως καινοφανής, αυθαίρετη και καταχρηστική, *έλέγχεται* *έκκλησιο-κανονικά* ως *άνεδαφική* και *άνυπόστατη* και ως *κίνηση* *έχθρική* *έκ* *μέρους* *άδελφής* *Έκκλησίας* *προς* *άδελφή* *Έκκλησία*, και αυτό, *έξυπακούεται*, «*εί τις ιδεΐν δυνηθείη... τήν του Χριστου Έκκλησίαν*» (Άγιος Νικόλαος Καβάσιλας).

10. Η Συνοδική απόφαση τής Έκκλησίας τής Ρωσσίας είναι *έκκλησιο-κανονικά* διάτρητη σε σχέση με τά αποφασισθέντα και *έξαγγελθέντα*. Αναγγέλλει *διακοπή κοινωνίας* και προβαίνει σε μέτρα που προσιδιάζουν *ώσαν* ή Έκκλησία τής Αφρικής να βρίσκεται σε *σχίσμα* (!). Πράγματι, τό περιεχόμενο τής απόφασης έναντίον του Πατριαρχείου Αλεξανδρείας με τήν αντίστοιχη λήψη μέτρων παραπέμπει σε περίπτωση *σχίσματος* και διόλου σε περίπτωση *διακοπής κοινωνίας*. Αυτό συνιστά κατάφωρη διάσταση ανάμεσα στην Κανονική πράξη και παράδοση τής Έκκλησίας, και στά αυθαίρετα και παντελώς *έρασιτεχνικά* πολιτικής *όσμωσης* τής *έν* *λόγω* *άπόφασης*. Από *έκκλησιο-κανονική* άποψη, είναι σαφώς διακριτά τά περιεχόμενα τών κανονικων μέτρων, όπως *έμφαίνεται* και στο παρακάτω διάγραμμα.

Τό *έκκλησιο-κανονικό* πρόβλημα τής Ρωσικής Συνοδικής απόφασης (2019)

- **Διακοπή κοινωνίας** → Ούδεμία *είσπήδηση*, και *ούδόλως* με γεωγραφική *έξάπλωση*
  - Ούδεμία *έκκλησιακή* *συνεδαφικότητα*
  - Ούδεμία *πρόκληση* *έκκλησιαστικής* *πολυαρχίας*
- **Σχίσμα** → Άδιαφορία *έν* *πρόκειται* *για* *είσπήδηση*, και με *γεωγραφική* *έξάπλωση*
  - Άδιαφορία *έν* *πρόκειται* *για* *συνεδαφικότητα*
  - Άδιαφορία *έν* *πρόκειται* *για* *έκκλησιαστική* *πολυαρχία*

Ὡστόσο, οἱ ἴδιοι οἱ Ρῶσοι στήν ἀπόφασή τους ἔκαναν χρήση τοῦ ὄρου **διακοπή κοινωνίας**. Γιατί, λοιπόν, υἰοθετοῦν μέτρα καί μεθόδους πού ἀντιστοιχοῦν σέ **σχίσμα**; Ἐάν ὄντως θεωροῦν ὅτι προέκυψε σχίσμα, νά τό δηλώσουν· ἐκτός καί ἐάν θεωροῦν σιωπηλά ὅτι ὑφίσταται ὄντως κάτι τέτοιο, καί διαρρήδη στήν πράξη αὐτό ἀκριβῶς ἐφαρμόζουν. Ἡ ἀνακολουθία αὐτή εἶναι ἀπολύτως καί ἄκρως προβληματική, καί ἐνέχει στοιχεῖα ἐπικινδυνότητας, τά ὁποῖα, ἐάν τελικά υἰοθετηθοῦν, θά δημιουργήσουν προβλήματα στούς κόλπους τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας. Κατά συνέπεια, **τό Πατριαρχεῖο Ἀλεξανδρείας καλεῖται ἀκριβῶς ἐδῶ νά ἐπικεντρωθεῖ συνοδικά καί ἐκκλησιακά στήν ἀντιμετώπιση ὄλων αὐτῶν τῶν ἐξω-κανονικῶν δράσεων πού ἔχει ἐξαγγεῖλει ἡ Αὐτοκέφαλη-Πατριαρχική Ἐκκλησία τῆς Ρωσσίας.**

11. Ἐπισημαίνεται, ἐπί πλέον, ἐδῶ ὅτι τό προαναφερθέν θεμελιῶδες *καταστατικό* Ἄρθρο I, § 3, ΚΧΕ/Ρ-1988 καί 2000, τό ὁποῖο ἀνήκει ταξιθετικά στίς Θεμελιώδεις Διατάξεις τοῦ ἐπίσημου Καταστατικοῦ Χάρτη τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρωσσίας, καί μέ βάση αὐτό(ν) λήφθηκε ἡ πρόσφατη ἀντικανονική ἀπόφαση σέ βάρος τοῦ παλαιόφατου Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας, θά ἀποτελέσει, ὅπως ἀποτελεῖ ἤδη γιά πολλές ἄλλες περιπτώσεις, προηγούμενο αὐθαίρετων καί ἀντικανονικῶν ἐνεργειῶν σέ βάρος καί ἄλλων Ὁμόδοξων-Ὀρθόδοξων κατά τόπους Ἐκκλησιῶν πού θά ...«τολμήσουν» (!) νά ἐντάξουν στήν ἐκκλησιακή κοινωνία τήν νεοσύστατη Αὐτοκέφαλη Ἐκκλησία τῆς Οὐκρανίας.

12. Γιά ποιόν λόγο τελικά ἔγινε καί γίνεται κατ' ἐξακολούθηση ἡ διακοπή κοινωνίας *μονομερῶς* ἐκ μέρους τῆς Ρωσσοικῆς Ἐκκλησίας; Ποιός εἶναι ὁ σκοπός; Εἶναι ἄρα γε αἰτία *μόνον* τό Οὐκρανικό Αὐτοκέφαλο ἢ ὑπάρχουν ἄλλα βαθύτερα αἰτία εὐρύτερων ἐνδιαφερόντων καί ἀπώτερων σκοπῶν; Μπορεῖ κανεῖς νά προβλέψει τό βάθος χρόνου αὐτῆς τῆς περυσινῆς πολλαπλῶς ἀποφασισθείσας συνοδικῆς διακοπῆς κοινωνίας; Συνακόλουθα μέ τά τιθέμενα ἐρωτήματα καί μέ τίς προηγούμενες διαπιστώσεις, γνώμη μας εἶναι ὅτι *τό οὐκρανικό ἐκκλησιαστικό ζήτημα ἀποτελεῖ τήν ἀφορμή καί τήν ἱστορική εὐκαιρία γιά τήν (πολιτική καί ἐκκλησιαστική) Ρωσσία ἐκπλήρωσης βαθύτερων ἱστορικῶν πόθων αἰώνων..., ὁρατῶν ἤδη ἀπό τίς ἀρχές τοῦ 16ου αἰ., καί δέν ἔχει νά κάνει μέ τήν κανονική ὀρθότητα πού προβάλλουν σήμερα *urbi et orbi* οἱ Ρῶσοι ἐκκλησιαστικοί ταγοί καί ἀνώτατοι ἐκκλησιαστικοί (ἢ ἄλλοι...) ἀξιωματοῦχοι. Μέ ἄλλα λόγια, τό Οὐκρανικό θέμα δέν εἶναι γιά ἐκείνους ἕνα αὐτονομημένο ζήτημα κάποιας τυχόν ...«ἀπώλειας κανονικῶν δικαιωμάτων» (!), ἀλλά ἡ *χρυσή εὐκαιρία ἐπίτευξης ἄλλων παράπλευρων ἐπιδιώξεων καί ἀπώτερων ἐνδόμυχων πόθων...* Ἀπλῶς, τό οὐκρανικό ζήτημα ἀπετέλεσε τήν ἱστορική θρυσίδα καί τήν ἐνδεδειγμένη ἀφορμή γιά τήν ἔναρξη ὑλοποίησής τους... Ἀπόδειξη τούτου τοῦ λεγομένου ἀποτελεῖ ἡ διαπίστωση πού προκύπτει ἀπό σύνολο τό παρόν κείμενο ὅτι, ἐάν ὄντως ὑπῆρχε βαθειά κανονική εὐαισθησία καί ὄχι ἔθνο-πολιτικές ἢ γεω-πολιτικές σκοπιμότητες, δέν θά προέβαιναν σέ τέτοιου εἴδους ἀντιεκκλησιολογικές καί ἀντικανονικές*

ἐνέργειες, σάν αὐτές πού ἐπισυμβαίνουν κατά τήν τελευταία 20ετία στήν Ἑσθονία (1996) καί τήν Οὐκρανία (2019), καί προσφάτως στήν Ἀφρική, στήν κατεχόμενη Κύπρο ἢ ὅπου ἄλλοῦ, *καί καταστατικά, ἀνά τήν Οἰκουμένη...* Ποιός θά μπορούσε ἄρά γε νά ἀποκλείσει τήν περίπτωση ὅτι δέν ὑφίσταται ἤδη ἓνας ὀδικός χάρτης δράσεως τοῦ Ρωσικοῦ Πατριαρχείου στήν Ἀφρικανική Ἠπειρο;...

13. Ἔχει φανεῖ ἐπανειλημμένως στήν Ἱστορία ὅτι ἡ ἐξωστρέφεια τῆς *ἐκκλησιαστικῆς* (καί ὄχι *Ἀγίας!*) *Ρωσσίας* ἔχει νά κάνει μέ τήν ἄνοδο ἢ τήν κάθοδο, τήν ἔξαρση ἢ τήν ὕφεση τῆς ρωσικῆς πολιτικῆς ἰσχύος σέ διεθνές ἐπίπεδο γεω-πολιτικό καί γεω-εκκλησιαστικό, ἀκριβῶς ὅπως τό περιγράφει προκαταβολικά καί ὀραματιστικά ὁ Ρῶσσος χρονογράφος τοῦ 1512 (Τσαρική Αὐτοκρατορία, Σοβιετική Αὐτοκρατορία, [σημερινή ἢ αὐριανή] Πουτίνεια Νεο-ρωσική Αὐτοκρατορία μέσω [καί] τῆς Ρωσικῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας, κ.ο.κ.). Ἔτσι, ὁ Ρωσικός παραλογισμός μέ τόν Πούτιν ὀραματίζεται νά ἀποκαταστήσει, ὅπως καί ὁ Ρετζέπ Ταγίπ Ἐρντογάν τήν Ὁθωμανική Αὐτοκρατορία, τήν *Νεο-ρωσική* Αὐτοκρατορία, ἀλλά *Παγκοσμίων διαστάσεων* αὐτήν τήν φορά. Καί ἐπειδή ἐδαφικά αὐτό δέν μπορεῖ νά συντελεσθεῖ, λόγω τοῦ Διεθνoῦς Δικαίου καί τῶν ἐν πολλοῖς πλέον παγιωμένων Διεθνῶν συνθηκῶν, υἱοθετοῦνται ἄλλοι δύο πιά εὐσχημοί καί διακριτικοί δρόμοι, ὁ Ρωσικός Πολιτισμός (μέ τήν ἔννοια τοῦ *πολιτισμικοῦ ἰμπεριαλισμοῦ*) καί ἡ Ρωσική Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία (μέ τήν ἔννοια τοῦ *ἐκκλησιαστικοῦ ἰμπεριαλισμοῦ*)... μέ ἄλλα λόγια, ἡ ἐπιδιωκόμενη ἀνεκαθεν *Pax Russica* καί, ὡς ὄργανο ἥπιας ρωσικῆς ἰσχύος, ἡ ἐγκαθιδρυόμενη *Παγκόσμια Ρωσική Ἐκκλησία!*... Πρόκειται τελικά γιά μία κατά τόπον *Αὐτοκέφαλη-Πατριαρχική* Ἐκκλησία-ἐπέκταση τοῦ Ρωσικοῦ Κρατικοῦ μηχανισμοῦ, σύμφωνα καί μέ τήν δημόσια δήλωση τοῦ νῦν Ὑπουργοῦ Ἐξωτερικῶν τῆς Ρωσσίας Σεργκέι Λαβρόφ ἐδῶ καί μία 15ετία καί πλέον (2003): «Μέ τήν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία πορευόμαστε χέρι μέ χέρι στά θέματα ἐξωτερικῆς πολιτικῆς»!... Στήν λαλίστατη αὐτή πολιτική δήλωση κοινῶν δράσεων σέ παγκόσμια κλίμακα παρέλκει κάθε σχόλιο (No comments!). Ἐάν ὅμως κάθε κατά τόπον Ἐκκλησία ταυτίζεται ἀποκλειστικά μέ τά συμφέροντα τοῦ οἰκείου αὐτῆς Κράτους, τότε ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία ἀνά τήν Οἰκουμένη θά ἀδυνατεῖ ἐξ ὀρισμοῦ νά παραμένει ἐνωμένη! Ὡστόσο, αὐτό ἐπαληθεύει ἐπί πλέον τό γεγονός ὅτι ἡ Ρωσική Ἐκκλησία λειτούργησε πάντοτε ὡς *μοχλός ἐκρωσσιζοῦ* τῶν λαῶν πάνω στούς ὁποίους ἐπικυριάρχησε ἐκκλησιαστικά σέ διάφορα μέρη τῆς Οἰκουμένης...

14. Ἔτσι, ἀποκαλύπτεται ἱστορικά ὅτι οἱ Ρῶσσοι ὀρθόδοξοι διακατέχονται ἀπό μία ἐκδηλη τάση ἀρχομανίας καί ἄκρατου ἡγεμονισμοῦ, γιά αὐτό καί ὑποκύπτουν ἀνεκαθεν καί σέ βάθος χρόνου συλλογικά στόν τρίτο πειρασμό τοῦ Χριστοῦ (Μθ 4, 9) γιά παγκόσμια δύναμη, ἐξουσία καί κυριαρχία ἐγκόσμιων προτεραιοτήτων καί ὀραματισμῶν, πού συμπνίγουν ἐξ ὀρισμοῦ τό ἐσχατολογικό εἶναι τῆς Ἐκκλησίας ἐντός τῆς Ἱστορίας, καθώς καί κάθε ἐσχατολογικό ὀραματισμό...

15. Από τὰ ὡς ἄνω ἐκτεθέντα ἐπαληθεύεται τὸ γεγονός ἐκεῖνο, γιὰ τὸ ὁποῖο «ἔχουσιν γνῶσιν οἱ φύλακες», ὅτι οἱ σύγχρονοι Ρῶσσοι κληρικοί ταγοὶ δὲν φημίζονται γιὰ τίς θεολογικές καὶ ἐκκλησιο-κανονικές τους εὐαισθησίες, καθὼς οἱ προτεραιότητές τους παραμένουν κυρίως καὶ πρωτίστως ἐπικυριαρχικά *ἔθνο-πολιτικές* καὶ *ἔθνο-εκκλησιαστικές*, ἀκόμη –ἐξυπακούεται– καὶ στίς περιπτώσεις ἐκεῖνες, ὅπου οἱ πρωτοβουλίες τους εἶναι φαινομενικά ἀκραιφνῶς ἐκκλησιαστικές. Ἀκόμη καὶ ἡ τελευταία πρόταση πού ὑπέβαλαν στὸν Πατριάρχη Ἱεροσολύμων κατὰ τὴν ἐκκλησιο-κανονικά ἀτυχῆ ἐπίσκεψή του στὴν Μόσχα (Δεκέμβριος 2019), γιὰ νὰ ἀναλάβει αὐτὸς ὁ ἴδιος πρωτοβουλία πανορθόδοξης Συνάντησης Προκαθημένων στὴν Ἰορδανία γιὰ τὴν ἐπίλυση τοῦ Οὐκρανικοῦ ζητήματος, παρὰ τὴν διαφορετικὴ ἐπιταγὴ τῶν Ἐκκλησιακῶν Διπτύχων, ἀποκαλύπτει τὴν θεολογικὴ καὶ κανονικὴ ἀφασία πού διακρίνει τοὺς Ρώσσους κληρικούς καὶ θεολόγους σέ ὅλα τὰ Πανορθόδοξα ἐκκλησιο-κανονικά ζητήματα ἀνά τὴν Οἰκουμένη... Ἀκριβῶς ὅπως τὸ ἔλεγε μέ ἔμφαση μακαριστὸς Καθηγητὴς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν: «Ὅλα αὐτὰ γίνονται *κατὰ ρούσικο τρόπο*»!... Ὡστόσο, αὐτὸ ἀποκαλύπτει καὶ μία ἄλλη πτυχὴ πού ξεπερνᾷ τὰ ὅρια καὶ τὴν ἀποστολὴ τοῦ παρόντος κειμένου: Πρόκειται γιὰ προσπάθεια «μεταφορᾶς» τοῦ Πρωτείου *διὰ τῆς τεθλασμένης*, μέσα ἀπὸ ἀθέατη ρωσικὴ «ἐκκλησιαστικὴ χειραγώγηση»...

16. Ἡ ὀραματιζόμενη συγκρότηση *Παγκόσμιας Ρωσικῆς Ἐκκλησίας* (ΚΧΕ/P-1988 καὶ 2000, Ἄρθρο I, § 3, καὶ ἔναρξη μέ τίς *Διακοπές Ἐκκλησιακῆς κοινωνίας*-2019), ἀντίστοιχης μέ αὐτὴν πού ἐγκαθίδρυσε ἡ Ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία (1870/1962-65/2006), φέρει τὰ ἴδια χαρακτηριστικὰ παθογένειας μέ τὴν λατινικὴ ἀφετηριακὴ ἀνάδυση τοῦ Μεσαίωνα (αὐτονομημένη ἐγκόσμια ἐξουσία, πρόκληση Ἐκκλησιακῆς συνεδαφικότητας, ἀναπόφευκτη δημιουργία ἐκκλησιαστικῆς πολυαρχίας κατὰ τόπους, κ.ο.κ.), διολισθαίνοντας ἐν τέλει ἀπὸ τὴν *Ἐκκλησιακὴ κοινωνιακὴ πληρότητα* στὴν ὄντολογικὰ θανατηφόρα *...ἐκκλησιακὴ αὐτοπληρότητα*, ἔχοντας ἀπωλέσει, ἂν δὲν προσεχθεῖ καὶ δὲν γίνεαι ἀλλαγὴ στάσης, τὴν πορεία της πρὸς τὰ Ἔσχατα...

Ἀκροτελεύτιο

Μία θύραθεν προσωπικότητα, ὁ Μαχάτμα Γκάντι, ἂν καὶ *θύραθεν*, εἶπε εὐστοχα ὅτι «τὴν ἡμέρα πού ἡ *δύναμη τῆς ἀγάπης* θά ὑπερνικήσει τὴν *ἀγάπη τῆς δύναμης*, τότε ὁ κόσμος θά γνωρίσει τὴν εἰρήνην»... Καὶ ἐμεῖς θά προσθέταμε στὴν ἴδια προοπτικὴ, ὄχι μόνον τὴν *εἰρήνην τῶν λαῶν* ἀλλὰ καὶ τὴν *κανονικὴ ὀρθότητα* τῆς Ἐκκλησίας... Ἔτσι, μετὰ ἀπὸ ὅλα αὐτὰ πού ἐκτέθηκαν ἀνωτέρω, τὸ ἀδυσώπητο καὶ καταληκτικὸ ἐρώτημα πού τίθεται εἶναι πλέον σαφές: Ποιὸς καὶ πῶς θά σταματήσει τὴν πολλαπλασιαστικὰ αὐθαίρετη αὐτὴ ἀντιεκκλησιολογικὴ καὶ ἀντικανονικὴ συμπεριφορὰ τοῦ Πατριαρχείου τῆς Ρωσσίας ἐναντι τῶν ἄλλων Ὀρθοδόξων κατὰ τόπους Ἐκκλησιῶν μέ τίς τόσες διαφαινόμενες ἀρνητικὲς ἐπιπτώσεις, γιὰ νὰ ἀποφευχθεῖ σέ βάθος χρόνου ἓνα ἀντίστοιχο ἱστορικὸ λάθος σάν καὶ αὐτὸ πού συνέβη μέ τὸ Πατριαρχεῖο τῆς Ρώμης πρὶν ἀπὸ χίλια χρόνια καὶ διαιωρίζεται μέχρι σήμερα;...

Συγκριτική αποτίμηση τῆς “Ἐκκλησιακῆς Συνεδαφικότητος”

Πατριαρχεῖο Ρώμης (1054/1099-1204) – Πατριαρχεῖο Ρωσσίας (2019-2020)

Οἱ Ρῶσσοι σήμερα, στὸν 21ο αἰῶνα, δροῦν μὲ ἀντίστοιχο τρόπο μὲ αὐτὸν πού ἔδρασαν οἱ Ρωμαιοκαθολικοὶ τὸν 11ο αἰῶνα. Οἱ τελευταῖοι, μὲ **Διακοπή κοινωνίας** καὶ μὲ *πολιτικές μεθοδεύσεις*, προκάλεσαν **εἰσπήδηση** στὶς ἄλλες κατὰ τόπους Ἐκκλησίες τῆς Ἀνατολῆς (Παλαίφατα Πατριαρχεῖα καὶ Αὐτοκέφαλη Ἐκκλησία τῆς Κύπρου) καί, στὴν συνέχεια, προέβησαν σὲ δημιουργία *παράλληλων καὶ συνυπαρχουσῶν* μὲ τὶς προϋπάρχουσες κατὰ τόπους Ἐκκλησίες Λατινικῶν κατὰ τόπους Ἐκκλησιῶν μὲ *κουλτουραλιστικές-λατινικές* καὶ *ἐπιθετικές* ὀνομασίες, προκαλώντας ἔτσι τὸ πρωτοφανές καὶ τὸ μέγα ἐκκλησιολογικὸ πρόβλημα τῆς **συνεδαφικότητος** (1099 καὶ ἐπέκεινα). Οἱ πρῶτοι, *mutatis mutandis*, ἔχουν εἰσέλθει στὴν ἴδια φυγόκεντρη τροχιά (**Διακοπή κοινωνίας-Εἰσπήδηση-Συνεδαφικότητα**) καὶ θὰ ἀποτελέσουν, ἂν δὲν ἀπετέλεσαν ἤδη, τοὺς ὑπαίτιους γιὰ τὸ βαθύ ρίζωμα, τὶς βάσεις γιὰ τὸ ριζηδόν ἐκβλάστημα μιᾶς ὁμοειδοῦς ἀντιεκκλησιολογικῆς καὶ ἀντικανονικῆς κατάστασης μέσα στοὺς κόλπους τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας ἀνά τὴν Οἰκουμένη... Ἄς δοῦμε πρῶτα τὰ συγκριτικὰ χαρακτηριστικὰ πού ἐμφανίζονται οἱ δύο αὐτοὶ παράλληλοι ἐκκλησιακοὶ βίοι στὶς ἀρχές τοῦ 11ου αἰ. καὶ στὴν ἔναρξη τοῦ 21ου αἰ. ἀντίστοιχα, καθὼς τὰ ἐπέκεινα συμπεράσματα προκύπτουν ἀπὸ μόνον τοὺς καὶ ἀβίαστα... Παρατίθεται στὴν συνέχεια «Συγκριτικὸς ἀντιτακτὸς Πίνακας» ἐμφαίνων τὶς ὁμοιότητες καὶ τὶς προσομοιώσεις μεταξὺ τῶν δύο Πατριαρχείων καὶ ἐντοπίζων μὲ ἐνάργεια τὶς ἀρνητικὲς ἐπιπτώσεις στὸν ἐγγύς καὶ τὸν ἀπώτερο χρονικὸ ὀρίζοντα.

Συγκριτικὸς ἀντιτακτὸς Πίνακας

<u>Πατριαρχεῖο Ρώμης</u>	<u>Πατριαρχεῖο Ρωσσίας</u>
<ul style="list-style-type: none"> • 754¹-1054: 300 χρόνια προετοιμασίας <i>ἐπικυριαρχίας</i> • 1054: Διακοπή Ἐκκλησιακῆς κοινωνίας • 1095: Ἡ <i>χρυσή εὐκαιρία</i> → Οἱ Σταυροφορίες • 1054-1099: Ἐμμονή στὴν <i>Διακοπή κοινωνίας</i> μὲ διάφορες ψυχροπολεμικὲς ἐνέργειες καὶ ταυτόχρονη ἐσωτερικὴ διεργασία νέας δομῆς Ἐκκλησίας <i>Παγκοσμίων διαστάσεων</i>. Προηγήθηκαν διεργασίες καὶ ἀκολούθησαν ἀντίστοιχες ἐνέργειες 	<ul style="list-style-type: none"> • 1512-2016: 500 χρόνια προετοιμασίας <i>ἐπικυριαρχίας</i>² • 2019: Διακοπή Ἐκκλησιακῆς κοινωνίας • 2019: Ἡ <i>χρυσή εὐκαιρία</i> → Τὸ Οὐκρανικὸ Αὐτοκέφαλο • 1988-2018: Προηγήθηκαν διεργασίες καὶ ἀκολούθησαν ἀντίστοιχες ἐνέργειες, πρὶν ἀπὸ τὴν πρώτη ἀντίδραση μὲ τὴν περὶ τεχνὰ πολὺτροπὴ <i>Διακοπή κοινωνίας</i> (2019)

<ul style="list-style-type: none"> • 1099: Πρόκληση <i>συνεδαφικότητας</i>, ως ύλοποίηση της «μονόπλευρης για τό παλαιάφατο Πατριαρχείο Ἱεροσολύμων» <i>Διακοπῆς κοινωνίας</i> • 1099: «Βάφτισαν» τὴν <i>Διακοπή κοινωνίας</i> «Σχίσμα», γιὰ νά δικαιολογοῦν τὴν ὅποια <i>έτερότοπη</i> ἀντικανονική καί αὐθαίρετη δημιουργία ἐκκλησιῶν ἐντὸς τῶν ἄλλων κατὰ τόπους Ἐκκλησιῶν <p style="text-align: center;">1099 → Ἀφετηριακή χρονολογία <i>μεταλλάξεων</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • 1099: Ἐναρξη <i>πολλαπλῶν</i> ἐκκλησιῶν <i>διακοπῶν κοινωνίας</i> • Τελεολογική διαδρομή: <i>Διακοπή κοινωνίας</i> → <i>Εἰσπήδηση</i> → <i>Συνεδαφικότητα</i> • Πρόκληση Ἐκκλησιακῆς <i>πολυαρχίας</i> σέ ἕναν τόπο • 1. <i>Κουλτουραλιστική</i> ἐπικυριαρχία → <i>Πανλατινισμός</i> • 2. <i>Πανλατινισμός</i> (<i>Παγκόσμια</i> Λατινική Ἐκκλησία) <ul style="list-style-type: none"> • Ἐναρξη ἀπόκλισης μέ <i>Διακοπή κοινωνίας</i> → «Σχίσμα» • Ἐναρξη μέ <i>Διακοπή κοινωνίας</i> καί <i>Σταυροφορικά</i> • Ἡ <i>μετα-διακοπική</i> δράση περιεῖχε <i>συνεδαφικότητα</i> καί <i>ἀπορρόφηση</i> κατὰ τόπους Ἐκκλησιῶν (Ἱερουσαλήμ-1099, Ἀντιόχεια-1100, Κύπρος-1171, ΚΠολη-1204) • Ἡ ἐκκλησιακὴ <i>συνεδαφικότητα</i> ἱστορικά ξεκίνησε μέ <i>Διακοπή κοινωνίας</i> καί ἀπὸ ἀκήρυχτο ἀρχικά <i>Σχίσμα</i> • Ρ/Κ → Ἄρνηση ἐκχώρησης Αὐτοκεφαλίας (Προτ/ντες³) • Στόχος → Ἡ <i>Παγκόσμια</i> Ἐκκλησία (1870-2006). <p style="text-align: center;">Ἀπὸ τό 2006 σέ πλήρη μορφή ὀλοκλήρωσης</p>	<ul style="list-style-type: none"> • 2019: Πρόκληση <i>συνεδαφικότητας</i>, ως ύλοποίηση τῆς «μονόπλευρης γιὰ τό παλαιάφατο Πατριαρχεῖο Ἀλεξανδρείας» <i>Διακοπῆς κοινωνίας</i> • 2019: Ἀρχίζουν νά «βαφτίζουν» τὴν <i>Διακοπή κοινωνίας</i> σέ <i>προετοιμαζόμενο</i> «Σχίσμα», γιὰ νά δικαιολογήσουν μελλοντικά τὴν <i>έτερότοπη</i> ἀντικανονική καί αὐθαίρετη δημιουργία ἐκκλησιῶν ἐντὸς τῶν ἄλλων κατὰ τόπους Ἐκκλησιῶν <p style="text-align: center;">2019 → Ἀφετηριακή χρονολογία <i>μεταλλάξεων</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • 2019: Ἐναρξη <i>πολλαπλῶν</i> ἐκκλησιῶν <i>διακοπῶν κοινωνίας</i> • Τελεολογική διαδρομή: <i>Διακοπή κοινωνίας</i> → <i>Εἰσπήδηση</i> → <i>Συνεδαφικότητα</i> • Πρόκληση Ἐκκλησιακῆς <i>πολυαρχίας</i> σέ ἕναν τόπο • 1. <i>Κουλτουραλιστική</i> ἐπικυριαρχία → <i>Πανρωσσισμός</i> • 2. <i>Πανρωσσισμός</i> (<i>Παγκόσμια</i> Ρωσική Ἐκκλησία) <ul style="list-style-type: none"> • Ἐναρξη ἀπόκλισης μέ <i>Διακοπή κοινωνίας</i> → «Σχίσμα;» • Ἐναρξη μέ <i>Διακοπή κοινωνίας</i> καί <i>Καταστατικά</i> • Ἡ <i>μετα-διακοπική</i> δράση του περιέχει <i>ἀπορρόφηση</i> καί <i>συνεδαφικότητα</i> κατὰ τόπους Ἐκκλησιῶν (Ἑσθονία-1945, Λεττονία-1945/2020, Οὐκρανία-2019, Ἀλεξάνδρεια-2019) • Ἡ ἐκκλησιακὴ <i>συνεδαφικότητα</i> σήμερα ξεκινᾷ μέ <i>Διακοπή κοινωνίας</i>, καθὼς καί ἀπὸ ἀκήρυχτο «Σχίσμα;» • Ρωσ. → Ἄρνηση ἐκχώρησης Αὐτοκεφαλίας (Οὐκρανία⁴) • Στόχος → Ἡ <i>Παγκόσμια</i> Ἐκκλησία (1988-2000/2019). <p style="text-align: center;">Ἀπὸ τό 2000/2019 σέ ἐκκίνηση ὀλοκλήρωσης</p>
--	---

1. Ανάλυση καί χρήση κοσμικῆς ἐξουσίας, κάτι πού συνεχίστηκε καί στὴν συνέχεια.

2. Ὁ χρονικὸς πλατειασμός ὀφείλεται στὴν παρεμβολή τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας, παρά τίς γνωστὲς προσπάθειες (Ὀρλωφικά [1768-1774], Ἅγιον Ὅρος [1910-1917]), μέ *νομο-καταστατικό* ἀποκορύφωμα (ΚΧΕ/Ρ-1988 καί 2000, Ἄρθρο I, § 3) τὴν τελευταία 30ετία (1988/1990-2019).

3. *Προτεστάντες*. Ἐάν ἡ Ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία εἶχε ἐκχωρήσει Αὐτοκέφαλο στοὺς αἰτοῦντες τότε ἐκκλησιακὴ χειραφέτηση, δέν θά εἶχαμε τό προκῦψαν στὴν συνέχεια *Προτεσταντικό σχίσμα* (1517 καί ἐπέκεινα). Τότε, τό Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο, σέ ἀντίθεση μέ τὴν Ρωμαιοκαθολικὴ ἐπιλογή καί στάση, ἐκχώρησε Αὐτοκέφαλο στὴν Ρωσσία (1589). Ὡστόσο, ἡ Ρωσσία, ἀντίθετα, ἐδῶ καί 100 χρόνια τώρα (1920-2019), ἔκανε καί κάνει τὰ πάντα, ἀντιμαχόμενη τοὺς πάντες, γιὰ νά μὴν ἀποκτήσει Αὐτοκεφαλία ἢ Οὐκρανία. Φαίνεται σαφῶς καί ἀπὸ αὐτό ὅτι ἡ Ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία καί ἡ Ρωσική Ἐκκλησία συμπίπτουν στὴν Ἐκκλησιολογία καί ὅτι ἡ Ρωσική Ἐκκλησία υἱοθετεῖ *ρωμαιοκαθολικὴ* μεθοδολογία καί ὄχι αὐτὴν πού γνώρισε ἡ ἴδια ἀπὸ τό *ὀρθόδοξο* Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο...

4. Ἐάν ἡ Ρωσική Ἐκκλησία εἶχε ἀποδεχθεῖ στοὺς αἰτοῦντες τέσσερις (4) φορές ἐκκλησιακὴ χειραφέτηση (1920, 1940, 1991, 2018) νά ἐκχωρηθεῖ Αὐτοκέφαλο, δέν θά εἶχαμε τό προκῦψαν στὴν συνέχεια σήμερα Οὐκρανικὸ ζήτημα...